

ธรรมสาส์น ชาวพุทธ

เสียงธรรมในสวนป่า

อิสระ นนุททิ เปจจ นนุททิ
ปุลลลญ ม เม กตตต นนุททิ

กตปุลลลญ อุกยตต นนุททิ
กียโย นนุททิ สุกคตตี คตตี.

ผู้มีบุญอันทำไว้แล้ว ย่อมผลิตผลในโลกนี้
ละไปแล้วย่อมผลิตผลในโลกทั้ง ๒
ย่อมผลิตผลว่า "เราทำบุญไว้แล้ว"
ไปสู่สุคติ ย่อมผลิตผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป

สารบัญ

๐๖

โทวัลยธรรม /
อารามอันเป็นกำลังแห่งการหลุดพ้น
พุทธศาสนิก

๑๔

ปัญญาชี้ทางธรรม /
วิหารนอกวัด
ปัญญานันทิก

๒๐

มัชฌมธรรม /
ต้องฟื้นฟูวัด ให้ชนบทพัฒนา สังคมไทย
จึงจะก้าวหน้า ได้มั่นคง
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

ISSN ๐๑๒๕-๔๐๖๕

ผู้อุปถัมภ์
ชาวพุทธมูลนิธิ

เจ้าของ
พุทธนิคมเชียงใหม่

ที่ปรึกษา
พระครูสุคันธศีล
พระจรินทร์ อากสุโส
พระมหานรินทร์ นรินโท
ผศ.รุ่งเรือง บุญโญรส

ผู้จัดการ
คุณพิมพ์ภา รามเทื้อ

บรรณาธิการ
คุณพิชญฉาย สิริรส

๓๐

บทสัมภาษณ์ /
สลายสรีรธาตุ ประกาศสังขาร
หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ
กองบรรณาธิการ

๓๘

รอยทำ นำทาง /
สภาวะที่อำนวยความสะดวก
หลวงพ่อบราโมทย์ ปาโมชฺโช

๔๔

สุขกับงาน เบิกบานกับธรรมะ /
วางใจในความรู้เท่าทัน
พระราชสุเมธราชจารย์
(หลวงพ่อบุญโร)

๔๑

อาคันตุกะมาเยือน /
พาพระใหม่ไปเรียนทำ
อุฏฐานโรต ภิกขุ

๕๑

นั่งเล่นริมวัด /
มีกำลังกายที่แข็งแรง
มีกำลังใจที่เข้มแข็ง ฯ
หนานเอ

๕๕

ธรรมะในสวน /
ตักบาตรเดือนเกิด ฯ
พระอาจารย์ประสิทธิ์
วิสุทธิสารี

๕๙

ธรรมบันดาลใจ /
ตักบาตรสารีต
มานิต ภิกขุ

กองบรรณาธิการ
พระอธิป อธิปญฺโณ
พระนพทร รชชธโร
พระสุบิน สิริวฑฺฒนเมธี
พระไพฑูริย์ ติฏฺฐวโร
พระสิทธิพร ฐตฺตโม

สำนักงานสวนพุทธธรรม
วัดอุโมงค์สวนพุทธธรรม
ถ.สุเทพ อ.เมือง เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทร. ๐๖๑-๑๙๐๕-๖๓๖๘
chao_buddha@hotmail.com

พิมพ์ที่
หอจ.การวธรรณการพิมพ์
โทร. ๐๕๓-๘๗๒-๘๗๖-๗

All Illustrations by
Fernando Cobelo

พลิกฟื้นวัด
จากความทรมองทมน
ก้าวพ้นไปสู่
ความมุ่งหมายใหม่

ธรรมศาสตร์ชาวพุทธฉบับที่ท่านกำลังอ่าน
อยู่นี้เป็นเล่มที่ว่าด้วยเรื่องวัด ที่เป็นสถาบันอันเก่า
แก่สืบทอดกันมายาวนานจนบัดนี้ แม้วัดได้กลายเป็น
สภาพเป็นอย่างไรที่เราเห็นกัน โดยเป็นที่รวมของ
ความจริง เป็นที่ที่ผู้ชราเข้ามาทำกิจกรรมที่คนรุ่น
หลังไม่เอาด้วย และอื่นๆ ซึ่งเป็นภาพที่ไม่ใช่เพิ่งเกิด
แต่มีมานานแล้ว ภาพแห่งความเสื่อมโทรมหาก
มองให้ดีไม่ใช่แค่เรื่องที่ทำให้ใจหมอง หม่น แต่เป็น
ภาพสะท้อนของความจริงและหนทางปรับปรุง
แก้ไข ข้อเขียนนี้ขอนำเสนอมุมมอง ดังนี้

ในมุมมองความเป็นจริงของสังคม ทุกวันนี
จะมีชาวพุทธสักกี่คนที่เอาจริงเอาจังกับเรื่องการ
ส่งเสริมให้วัดเป็นรมณีสถาน แต่กลับมองวัดเป็น
แดนสุดท้ายปลายทางของคนที่ดี้อโอกาสใน
สังคม ดังคำพูดที่ว่า “พวกออกหัก หลีกลอย คอย
งาน สังฆารโธรม ต้องให้มาอยู่วัด” วัดจึงเป็นแหล่ง
รวมของคนทอดทิ้งในการใช้ชีวิตในสังคม

ในมุมมองม่นผลักดัน พระหนุ่มหลายรูป
ต้องอยู่กลับสภาพวัดที่เสื่อมโทรมทั้งสภาพ
แวดล้อมทางกายภาพ และกิจกรรมที่กระทำกันก็
ไม่สามารถเชื่อมโยงหาคุณค่าและความหมาย แต่
กันบึ้งขอหัวใจนั้น อยากจะออกไปให้พ้นจากสภาพ
วัดที่เป็นอยู่ แต่สิ่งที่พระบางรูปทำคือการสั่งสม
ประสบการณ์ ทั้งการศึกษา การปฏิบัติ จนพลังแห่ง
ความมุ่งมั่นสูงงอม ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปวัดใน
ความหมายของคนรุ่นใหม่ โดยการเปิดพื้นที่ใหม่
ขอยกตัวอย่าง

ดังเช่นครั้งหนึ่งที่ไชยา พระมหาเงื่อม อินุทปญโญ (๖ พรรษา) ผิดหวังจากการจำเรียนและใช้ชีวิตในเมืองหลวง ได้ปลีกวิเวกเพื่อค้นคว้าพระไตรปิฎกด้วยตนเอง และได้ร่วมกับชาวบ้าน สร้างสวนโมกขพลาราม สวนป่าอันเป็นกำลังแห่งการหลุดพ้น กล่าวคือยุคสมัยนั้นหากพูดถึงโลกุตระธรรมแล้ว ก็ต้องโดนหาว่าบ้า สิ่งที่ท่านอาจารย์พุทธทาสทำคือการเทศนาแบบตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่มุ่งให้คนรู้เข้าใจ มากกว่าการเคร่งในไวยากรณ์ และผลิตสื่อธรรมะ สร้างสัญญาะ ยืนหยัดอยู่หลายสิบปีจนมีคนจำนวนมาก เข้าใจพุทธศาสนาในมิติที่ว่า ความหลุดพ้นไม่ใช่เรื่องพ้นสมัยอีกต่อไป

หรือที่เมืองอุบล วัดหนองป่าพง เกิดขึ้นจากครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ออกจากระบบท่องจำ มุ่งหน้าพิสูจน์ความสงสัยที่อยู่ภายใน โดยการจาริกไปศึกษากับพระเถระผู้รู้ในแถบอีสาน และอุทิศเวลาของชีวิตที่เหลืออยู่ไว้กับพระธรรมวินัยอย่างซื่อสัตย์ จนในที่สุดเมื่อท่านอาจารย์ชา สุภทฺโท (๑๕ พรรษา) เปลี่ยนความสงสัยให้กลายเป็นความมั่นใจ จึงได้ตั้งวัดป่าที่บ้านเกิดของท่าน ได้เปิดพื้นที่ใหม่เน้นการอบรมกรรมฐาน และเคร่งครัดในข้อวัตร อีกทั้งยังมีพื้นที่ ให้กลับสตรี และผู้สนใจไม่ว่าไทยหรือเทศ จนบัดนี้ มีสำนักสาขากว่าสามร้อยแห่งทั่วโลก

ความหม่นหมองของวัดหากเรามองด้วยโยนิโสมนสิการ จะพบความดีงามที่ซ่อนตัวอยู่ ดังตัวอย่างพระหนุ่มสองรูปที่ท่านใช้ชีวิตสมณะช่วงแรก อยู่ในวัดที่เสื่อมโทรมทั้งด้านกายภาพ วัดเต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้างมากมายที่รื้อให้พระเถระเป็นผู้เสพวัตถุอย่างไม่รู้คุณค่า ด้านกิจกรรม ก็กระทำข้อวัตรที่สับสนกันโดยไม่ได้เข้าใจเนื้อใน ท่านทั้งสองกลับเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงที่ตัวของท่านเป็นอันดับแรก คือการออกมาศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจัง เมื่อได้องค์ความรู้ที่ถูกต้องแล้วก็นำกลับไปทำประโยชน์ให้กับสังคม ผ่านการสร้างสรรควัดให้เป็นรมณีสถานในการศึกษาเรียนรู้ชีวิต ให้วัดมีความหมายใหม่

นี่เป็นตัวอย่างการพลิกฟื้นวัดจากความหมองหม่นให้กลายเป็นพื้นที่ที่ชีวิตมีความมุ่งหมายใหม่สู่ความสุขสงบเย็น

อารามอันเป็นกำลังแห่งการหลุดพ้น

วัดธรรมาโศก

วัดนี้เรียกว่าวัดธรรมาโศก สอนโมกขพลาการ มุ่งหมายส่งเสริมในเรื่องทางจิตวิญญาณ ให้มีความเข้าใจในเรื่องทางจิตวิญญาณ โดยเฉพาะในสิ่งที่ไม่มียึดมั่นถือมั่นอะไร โดยความเป็นตัวกู้อย่างหนึ่ง แล้วไปเที่ยวดูสิ่งต่างๆ ในวัดนี้ให้ทั่ว จะเป็นรูปภาพที่ดี สิ่งของที่จัดขึ้นก็ดี มีความหมายที่จะให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องทำลายความเห็นแก่ตัวทั้งนั้น ซึ่งเป็นเรื่องทางจิตวิญญาณ

ที่มานั่งตรงนี้ก็เป็นการศึกษาทางจิตวิญญาณได้ ถ้าเรารู้สึกสบายใจได้ นั่งอยู่ตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่สอนทางจิตวิญญาณว่าเรากำลังไม่เห็นแก่ตัว เรากำลังลืมเรื่องตัวกู เรื่องของกูหมด ความคิดชนิดนั้นกำลังไม่มีอยู่ในจิตใจของเราในเวลานี้ เพราะฉะนั้นเรานั่งที่นี้ในเวลานี้ เราก็กำลังมีความสุขสบายที่สุด ถึงแม้เราไม่ต้องมีอะไรมากิน มายั่วยวนอะไร เราก็กินสบายที่สุด เพราะเรากำลังว่างจากความยึดมั่น เป็นตัวกู-ของกู

แม้แต่เรากำลังนั่งกลางทราย ก็จะมีสุขสบายดีกว่านั่งบนฟูก เบาะหมอน ที่นั่น ที่นี้ ในเมื่อจิตใจมันว่างไปจากความห่วงหา หรือยึดมั่นเป็นตัวกู-ของกู คนเราจะมีสุขจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อผู้อื่น ก็ต้องมีความสุข ไม่มีอะไรเบียดเบียนอะไร นี่จึงจะขอถามถามอีกว่า พระพุทธเจ้าท่าน

**" แม้แต่เรากำลังนั่งกลางทราย ก็ารู้สึกสบายดี
กว่านั่งบนฟูก เบาทะ หมอน ที่นั่น ที่นี้ ในเมื่อจิตใจมันว่างไป
จากความหวงแหน หรือยึดมั่นเป็นตัวกู-ของกู "**

ประสูติกกลางดิน ตรัสรู้กลางดิน ปรีนิพพานกลางดิน โดยมากท่านอยู่กลางดิน เพราะว่าคุณกิของท่านเป็นพื้นดิน ที่มานั่งกันกลางดินตรงนี้ ก็ควรจะรู้สึกอย่างนี้ แล้วก็ควรจะจดจำไปด้วยว่า มานั่งกลางทรายนี้ ก็คือมานั่งที่อาสนะอย่างเดียวกันกับพระพุทธเจ้า

ไปอ่านหนังสือต่างๆ ดูเถิด จะรู้ว่าท่านประสูติอย่างไร ที่สวนลุมพินี ท่านตรัสรู้กลางดินอย่างไร ที่โคนต้นโพธิ์ริมแม่น้ำ ท่านปรีนิพพานกลางดินอย่างไร ที่สวนป่าไม้สาละของพวกมัลลกะชัตตริย์ ท่านเป็นกษัตริย์ก็จริง ในเมื่อคุณกิของท่านอยู่ที่พื้นดิน แล้วจะไม่ให้อยู่ที่พื้นดินอย่างไรได้ เพราะท่านเป็นพระพุทธเจ้า การอยู่ที่พื้นดินนี้แสดงว่าไม่เห็นแก่ตัวกู-ของกู ดีกว่า

ขอให้จำไว้ว่า วันนี้ได้นั่งกลางทราย ก็เป็นการเสียสละอย่างหนึ่ง ในด้านลึกของจิต ของวิญญาณ เพราะฉะนั้นขอให้ไปดูสิ่งต่างๆ ที่จะแสดงความหมายอย่างนี้ หรือจะสอนในเรื่องอย่างนี้ รูปภาพที่มุ่มตึก ที่เห็นแต่ไกลนั้น เป็นภาพแจกถูกตา แล้วไม่มีใครเอา วิ่งหนีไปเป็นฝูงๆ พวกที่ไม่มีหัว ไม่ยอมรับถูกตา ที่ยอมรับถูกตามิไม่ก็คน นี้มันน้อยเท่ากับผู้เสียสละ เพื่อผู้อื่น และการสอนตามภาพที่ให้ถูกตานี้ ก็สอนเรื่องไม่เห็นแก่ตัวให้แก่ผู้อื่น แต่ก็ไม่มีใครชอบ ไม่มีใครยอมรับ เพราะโลกกำลังเปลี่ยนเป็นวัตถุนิยม เพราะฉะนั้นรูปภาพนี้ จึงเป็นรูปภาพที่สอนเรื่องอย่างนี้ คือเรื่องที่มีนขาตแคลนทางวิญญาณ ขาดแคลนเรื่องทางวิญญาณทางมโนธรรม เรื่องต่างๆ เป็นเรื่องทางวัตถุเสียมาก ยิ่งเข้าไปดูข้างในตึกนั้นจะยิ่งพบแต่เรื่องอย่างนี้

ถ้าสะดวกรหรือเปล็ดเพลินสักหน่อย ก็ไปที่โรงปั้น ไปกระท่งที่สระน้ำใหญ่ กลางสระมีต้นมะพร้าวอยู่ต้นหนึ่ง นั่นก็เป็นเรื่องสอนถึงความหมายของคำว่า "นิพพาน" มะพร้าวอยู่กลางน้ำ น้ำคือทะเล ขี้ผึ้งคือวิญญูสงสารหรือความทุกข์

มะพร้าวก็ไผ่ล่อยู่ที่ตรงนั้น แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน อย่างนี้เป็นต้น เป็นเรื่องทางจิตวิญญาณ เพราะว่าเรื่องทางวัตถุนั้น มันมากเกินไปแล้ว มันเพ้อเกินไปแล้ว ในที่นี้ก็มุ่งหมายจะให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องทางวิญญาณ ให้คนเรามีความเจริญทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายร่างกายด้วย ฝ่ายจิต ฝ่ายวิญญาณด้วย ก็จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^๑

ความมุ่งหมายของสวนโมกข์

เรามีสวนโมกข์นี้ก็เพื่อให้เพื่อนมนุษย์ได้รู้จักสิ่งที่เรียกว่า “ธรรม” ในลักษณะที่ลึกเข้าไป ลึกซึ้งๆ เข้าไปจนถึงตัวจริงหรือถึงความสมบูรณ์แล้วมนุษย์ก็จะหมดปัญหา ปัญหาทั้งหมดเล็กลงไปด้วยคำว่า “ธรรม” เพียงคำเดียว เพราะทำให้มนุษย์เป็นคนคนเดียวกันหมดโดยนิเวศเลียสอันเดียวกัน คือ “ธรรม” ไม่มีตัวตน ไม่มี self ไม่มีตัวตนมันก็ไม่มีกู ไม่มีกู ไม่มีเรา มีเขา มันก็จะรบกัันอย่างไรได้ เมื่อมันไม่มีเรามีเขา มันจะรบกัันอย่างไรได้ นี่คือความวิเศษสูงสุดของสิ่งที่เรียกว่าธรรม หรือว่าความจำเป็น ความมีค่าอย่างจำเป็นสำหรับมนุษย์ ของสิ่งที่เรียกว่าธรรม

^๑ คัดมาจากหนังสือธรรมโฆษณ์ ของพุทธทาสภิกขุ “ค่ายธรรมบุตฺร” ลำดับที่ ๓๗ เรื่องที่ ๘ “เจียดส่วนเกินให้ผู้อื่นบ้าง เพื่อช่วยให้โลกอยู่เย็น” โอวาทแสดงแก่คณะครู ผู้เข้ารับการอบรมกิจการ อุภาชาติ หน้า ๑๔๒-๑๔๔ แสดง ณ ลานหินโค้ง เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๑๖

เดี๋ยวนี้ไม่มีใครสนใจกันในแง่นี้ แม้ที่บวชกันให้เหลืองพริตเป็นพระเป็นเณรไปหมด ก็ไม่มองกันในแง่นี้ ไม่เข้าใจสิ่งเหล่านี้ในแง่นี้ เป็นแต่เพียงท่อง ๆ จำ ๆ อะไรมาบ้าง พอรู้สึกว่ารู้มากกว่าคนอื่นก็ยกตนข่มท่าน ข่มขี้คนอื่นด้วยความรู้ของตน ด้วยสำนวนโวหารของตน มีการกีดกันทางวิญญูณน มีการยกตนข่มท่านด้วยวิชา ความรู้นี้

ผมเรียกว่า การกีดกันทางวิญญูณน เหมือนสุนัขและแมวมันกีดกันในทางร่างกาย แต่พระเณรกีดกันในทางวิญญูณนด้วยการยกตนข่มท่าน พัดเหวี่ยงใส่กัน ไป ๆ มา ๆ ด้วยวิชาความรู้ ในเมื่อมันเป็นอยู่อย่างนี้ แล้วจะรู้ธรรมะได้อย่างไร จะเข้าถึงพระธรรมได้อย่างไร แล้วปัญหาระหว่างบุคคลนี้ก็มี ปัญหาระหว่างธรรมยุคกับมหานิกายก็มี หรือระหว่างเถรวาทกับมหายานก็มี ปัญหาระหว่างพุทธกับคริสต์ก็มี อิสลามกับพุทธก็มี มันแต่มีปัญหาวิวาทกันอย่างนี้

นี่พระธรรมก็ลงโทษ พระเจ้าก็ลงโทษ โภยให้แต่สิ่งที่มีนเป็นโทษ ยกให้มนุษย์ คือสาดเทมาให้มนุษย์ แต่สิ่งที่เป็นโทษ คือ นรก เดรัจฉาน เปเรต อสุรกาย ใส่ให้มนุษย์เป็นการถาวรไปเลย นี่ทำเล่นกับสิ่งที่เรียกว่าธรรม หรือพระเจ้า มันได้ผลอย่างนี้

เดี๋ยวนี้ พุทกันไม่รู้เรื่อง มันควรจะพุทกันรู้เรื่อง แต่ไม่มีโอกาสจะพุท เพราะ ว่าจิตใจของคนกำลังขลาดกลัว กำลังหวาดระแวง ไปในทางโน้นหมด ไม่มาฟัง เรื่องอย่างนี้ ไม่มาคิดเรื่องอย่างนี้ ฉะนั้นพวกคริสเตียนก็ไม่รู้จักคำว่าพระเจ้า พวกพุทธก็ไม่รู้จักคำว่าพระธรรม พวกจีนก็ไม่รู้จักคำว่าเต๋า หรือว่าอะไรของ เหล่าจ้อ ชงจ้อ ก็เลยหมดที่พึ่ง โลกนี้หมดที่พึ่งเพราะเหตุนี้ ก็มีวิกฤตการณ์ถาวร

นี่เรามั่นใจดีหน่อย ที่ว่าไม่ได้พัวพันอยู่ด้วย มันยังมานั่งสบายอยู่อย่างนี้ แต่ก็รู้ว่าเถอะว่า ความจริงมันมีอยู่อย่างนี้ แล้วถ้าเมื่อไรที่ไม่มีธรรมะนี้มันระบาค ไปทั่วโลก ถึงขนาดสูงสุดเมื่อไรแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็ไม่มี เราจะมานั่งกันอยู่อย่างนี้ไม่ได้ มันไม่ยอมให้เรามานั่งกันอยู่อย่างนี้ได้ ถ้ามันถึงยุคที่เป็นมิลลิวินาที เป็นอะไรขึ้นมา แต่เราก็มิได้มีความกลัว มิได้มีความต้องการอะไร มันก็เหมือนกับไม่มีเหมือนกัน เพราะตายเสร็จสิ้นแล้วในตัวแต่หัวที่ นี่มันป้องกันได้ บรรทัดนั้นสำคัญมาก อย่างมี ตัวเราเสียตั้งแต่ที่แรก ๒

ส่งเสริมชีวิตแบบวนปรีศ*

เด็กหนุ่มสาวของไทยเรา กำลังเดินตามกันพวกเด็กหนุ่มสาวฝรั่ง ก็เลยไปด้วยกันได้ มีน้อยคนจะมาเข้าใจและสนใจเรื่องภูมิ เหมือนที่อาตมาบอกเมื่อตะกี้ นี้ว่า ทั้งประเทศนี้ มีอยู่ที่นั่นคน ที่โน่นคน แม้ในกรุงเทพฯเองก็หาเป็นกลุ่มเป็นก้อน ไม่ได้ อย่างที่ตั้งสมาคมนี้สมาคมนี้ของตนขึ้นมา ยุวพุทธหรืออะไรขึ้นก็ยังไม่ถึง มันเป็นเรื่องเกียจคร้าน เรื่องเครื่องมือของกามไปเสีย ยิ่งทรุดหนักลงไปอีก

แต่ก็มีบ้าง อาตมามองเห็น เห็นลู่ทาง เห็นแวว ประพิมภ์ประพายของ บางคนว่า คนเหล่านี้อาจจะเข้าใจธรรมะได้ แต่ก็น้อยมาก แล้วก็ไม่มีเวลาที่จะไป พรำพุท พรำสอน พรำชี้แจงกับเขาได้ ก็ต้องตามใจเขาไปอย่างนั้นแหละ ไปตาม ยถากรรม เพราะฉะนั้น สิ้นค้าของพระพุทเจ้านี้ ยิ่งไม่มีใครต้องการ ในสมัยที่โลก

* คัดมาจากหนังสือธรรมโฆษณ์ ของพุทธศาสนิกชน “ธรรมปาฏิโมกข์” เล่มที่ ๒ ลำดับที่ ๓๑.ก เรื่องที่ ๑๑ “ธรรมะเพียงคำเดียว” หน้า ๒๖๔-๒๖๕

* วานปรีศ ผู้อยู่ป่า, เป็นธรรมนิยมของพราหมณ์ว่า ผู้ที่ครองเรือน มีครอบครัวเป็นหลักฐาน ครั้นลูกหลานเติบโตก็จัดแจงให้มีครอบครัว ตนเองชาลางก็มุ่งแสวงบุญกุศล เข้าป่าจำศีลถือพรตบำเพ็ญ ตบะต่อไป;เขียน วานปรีศถะ บ้างก็มี ; ดูอาศรม / พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธ ศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๓๖๒.

เป็นวัตถุนิยมจัดอย่างนี้ อาตมาถึงไม่เห่อในเรื่องไปสอนพุทธศาสนาต่าง ประเทศอย่างนั้น ให้ใครมาชวนเดี๋ยวนี้ก็ไม่คิดอยากไปสอนพุทธศาสนาในต่าง ประเทศแก่พวกฝรั่ง เพราะมองเห็นอยู่อย่างนี้ อยู่ที่นี่ก็ยังไม่ผลดีกว่า ถ้าใคร สนใจจริงก็มาที่ประเทศไทย จะได้มีอะไรที่ให้เราได้บ้าง ถ้าเขามาถึงที่ จะไม่ เปล่าเสียทีเดียว แต่ก็ไม่ต้องดีคยโตว่าเป็นผู้ทำได้ถึงที่สุด สมบูรณ์อะไร เพียงแต่ว่ามันคงจะได้บ้าง และแปลว่าเราสนใจที่จะให้ได้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ฉะนั้น เราพยายามจัดวัดของเราให้เป็นอุปกณ์แก่ชีวิตแบบวณปรัสถ์ คือผู้เก็บตัวจาก สังคม มองดูในด้านในตะพืดนี้คือความมุ่งหมายของสวนโมกข์ แต่ก็ยังทำได้ ยากอย่างที่เห็นๆ อยู่นี้ พระเณรก็ยังไม่ประสีประสาต่อชีวิตคือต่อตัวเอง ไม่รู้ จักตัวเอง ไม่รู้จักว่าตัวเองจะต้องเลื่อนชั้นของตัวเอง ก็ยังหลงอยู่ในเรื่อง กามาวจรภูมิ

เราต้องลองรับ code ของมณูธรรมศาสตร์ว่า เป็นพรหมจารีกันระยะหนึ่ง เป็นคฤหัสถ์กันระยะหนึ่ง เป็นวณปรัสถ์กันระยะหนึ่ง แล้วเป็นสันยาสีกันด้วย ถ้าจะเป็นได้ ถ้าเป็นไม่ได้ก็ไม่ต้อง ส่วนจะแบ่งชีวิตเป็นปี ๆ นั้นไม่ต้องดีกว่า มันไม่เหมือนกัน บางคนเร็วบางคนช้า บางคนไม่มีหวังต่อวาระสุดท้ายที่จะ ดับจิตนั้นละจึงเป็นได้ ก็ยังดี ถ้ารู้ร่องรอย รู้ลู่ทางแล้ว แต่ว่าทุกคนควรจะอยู่ ในรูปของวณปรัสถ์บ้าง พยายามอยู่ในที่ที่จัดไว้เฉพาะ ตัดปัญหาสังคมออกไป ให้ตัวเองคุ้นเคยกับชีวิตในด้านของการงาน ในด้านของอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ไปเป็นระยะยาวระยะหนึ่ง ที่เป็นความหมายของคำว่าวณปรัสถ์แท้ อยู่แถว ๆ นี้ก็ได้ ไม่ต้องไปถึงหิมาลัยหรอก เพราะว่า code ของพระมณูฯ นั้นวางไว้ถึงกับ ว่าอยู่ที่บ้านก็ได้ แต่ต้องไปปลุกกระท่อมอยู่มุมบ้านริมกอไผ่อยู่คนเดียว ไม่ยุ่ง กับใคร นั่นจึงจะเป็นวณปรัสถ์ ที่มันไม่ใช่แต่เพียงสถานที่ มันยังเกี่ยวกับระยะ กาลและเวลาด้วย เช่นในพรรษาอย่างนี้เป็นวณปรัสถ์ได้มากกว่านี้^๓

^๓ คัดมาจากหนังสือธรรมโฆษณ์ ของพุทธทาสภิกขุ “ธรรมปาฏิโมกข์” เล่มที่ ๑ ลำดับที่ ๓๑ เรื่องที่ ๕ “ภูมิต่าง ๆ และแนวครองชีวิต” หน้า ๑๙๑-๑๙๒

(เลือกวิเนพาะ)
วิเมตเตวระค

ปรมัตถ์ 40

สวน โมกข์.

สวนชื่อ "โมกข์" ภาษาโลก ว่าหลุกเกอ็ยง
คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสทั้งหลาย[^]
ทั้งสัมผัส บิวนัง ทางใจ-กาย
ไม่ทำร้าย ไม่รบเร้า ไม่เผาผลาญ ๑

ธรรมชาติ ในสวนโมกข์ เข้าโยกใจ
จน "ควง" น้อยใหญ่ ไม่ปฏิสนธิ
จิตเยือกเย็น ผ่องใส คล้ายคนละครคน
สุขใจจน บอกไม่ได้ ว่าคล้ายอะไร

จิตว่างจน ไคยีน ก้อนหินทุก
ร่องพิศูจน์ "ไม่มีสิ่ง นำหลงใหล;
จงหยุดเย็น กับเสียบาง อย่างฉับนี้ใจ!
ถาหาไม่ มีนรก มาหมก คลม ๑

หมายเหตุ :- ชาติโคตร นิ่งลงใน สอนไม่พบแล้ว
ยังใหม่แล้ว นอกคนอีก สักขยั้ง
รับไม่มา หมอประวิทย์ ช่อสะอาดคม
แล้ว ก่อผลมา ชุมชุม, กลุ่ม "โมกข์" ๑

วิหารนอกวัด

จังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อันอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคม นักท่องเที่ยวจะมองเห็นวัด เจดีย์ พระวิหาร โบสถ์อันมีอยู่ในหมู่บ้านตำบลนั้น สถานที่เหล่านี้เป็นวัตถุซึ่งบอกรัตนาปสาทะของประชาชนในพระศาสนาของเขา ยิ่งเราได้เข้าไปในบริเวณวัดด้วยแล้ว จักได้เห็นความวิจิตรพิสดารของสิ่งเหล่านี้มากยิ่งขึ้น พระพุทธรูปปิดทองคำเปลวเหลืองอร่ามบนแท่นบูชา เสาพระวิหารประดับด้วยลวดลายอันวิจิตรแฝงไว้ซึ่งศิลปะอันล้ำค่าของชาติไทย หน้าจั่วของวิหารก็มีลวดลายกระจกเป็นเครื่องประดับ จูงใจของผู้ที่ได้พบเห็นให้เกิดความปีติปราโมทย์ ในวันพระหรือวันศีล ถ้าเราเที่ยวไปตามวัด เราจักได้เห็นคนผู้มีอายุผ่านวัยกลางคนไปแล้วถือเครื่องสักการบูชาเข้าไปสู่พระวิหาร เขาไปทำอะไรกัน? ถ้าถามเขา ๆ ก็จะไม่บอกว่าเป็นไปทำบุญ คำว่าไปทำบุญเป็นคำพูดที่พูดกันจนชิน ชินจนไม่รู้ความหมายของมันเป็นอย่างไ

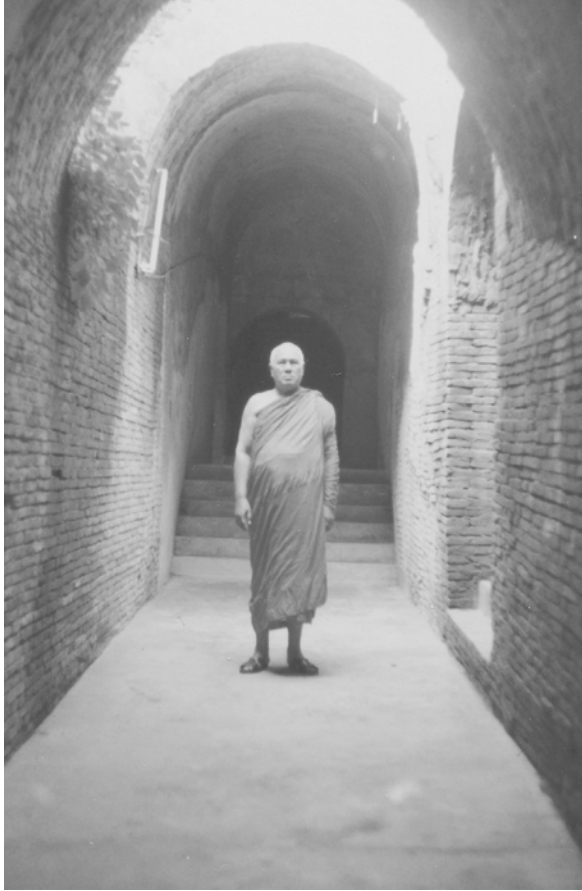
เมื่อคณะศรัทธาประชุมกันพร้อมแล้ว พระผู้มีความรู้ก็เข้ามาสู่ที่ประชุม นั่งบนอาสนะสูง นำชาวบ้านให้ว้พระบูชาพระแล้ว รับศีล ๕ บ้าง ศีล ๘ บ้าง ตามความถนัดใจ ต่อจากนั้นพระก็เริ่มเทศนาสั่งสอนแนวข้อปฏิบัติอันจักนำไปสู่ความรอดพ้น สภาภายในวิหารนี้ก็คือโรงเรียนนั่นเอง แต่เป็นโรงเรียน

สำหรับผู้ใหญ่ ศรัทธาทันทีเป็นนักเรียน แต่เป็นนักเรียนที่ไม่ต้องเกณฑ์บังคับ เขาไปเองโดยความสมัครใจ พระในวัดเป็นครูสอน เดือนหนึ่งเปิดสอนเพียงสี่ครั้ง หรือมากกว่านั้นตามโอกาส วิชาที่สอนคือคำสอนในศาสนา ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เป็นส่วนมาก

โรงเรียนคือวิหารสำหรับเด็ก

ในสมัยก่อน วิหารนอกจากจะเป็นโรงเรียนแล้ว ยังเป็นโรงประชุมปรึกษา กิจการงาน เป็นที่รักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ด้วย การศึกษาภายในวิหารก็ได้จัด เฉพาะผู้ใหญ่อย่างเดียว แม้เด็ก ๆ ในสมัยนั้นก็ไปศึกษาตามวิหารมีพระเป็นครู สอนเหมือนกัน แต่สมองของเด็กกับผู้ใหญ่ไม่เหมือนกัน การเรียนปนกันผลจึงมี น้อย อีกประการหนึ่งเด็กมีปกติซุกซน ชอบเล่นกีฬาเพื่อเพาะปลูกกำลังกายให้ เข้มแข็ง สถานที่ศึกษาเดิมคือวิหารในวัด จึงไม่เหมาะสมเสียแล้ว ทางทางจึงได้จัด วิหารสำหรับพวกเด็ก ๆ เสียใหม่ในสถานที่นอกบริเวณวัด เพื่อให้มีสนามหญ้า สำหรับเล่นกีฬา และเพื่อให้ท่านห่างไกลจากพระสงฆ์ผู้พอใจในความสงบวิเวก และจัดครูที่เป็นคุณให้สัทธิมาสอน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของพระคุณเจ้าทั้งหลาย อันมีการสอนผู้ใหญ่อยู่แล้ว วิหารที่สร้างขึ้นสำหรับเด็กนี้เปลี่ยนชื่อเสียเป็นภาษาไทยฟังง่าย ๆ ว่าโรงเรียน คำว่าโรงเรียนก็คือวิหารนั่นเอง ต่างกันก็แต่ว่าวิหาร สำหรับผู้ใหญ่ ส่วนโรงเรียนเป็นวิหารสำหรับเด็กเท่านั้น

ผลประโยชน์อันเกิดจากสถานที่ทั้งสองแห่งนั้นเหมือนกัน และถ้ามองให้ ลึกซึ้งกันแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าวิหารสำหรับเด็กจักมีประโยชน์มากกว่าวิหารสำหรับ ผู้ใหญ่ เพราะอะไร? เพราะเหตุว่าผู้ใหญ่มาจากเด็ก ผู้ใหญ่จักเป็นคนดีหรือไม่ ก็เนื่องจากการอบรมในสมัยที่เด็กเป็นมูลเหตุ ถ้าเด็กได้รับการอบรมดีมาตั้งแต่ ต้นแล้ว ก็ไม่ต้องสงสัย เขาจักเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ในอนาคต เด็กจะได้รับการอบรม ดี ก็ต้องมีสถานที่ดี ครูดี สถานที่ดีก็คือโรงเรียน เบื้องต้นอันเรียกว่า โรงเรียน ประชาบาล คำว่าประชาบาล หมายถึงว่า ประชาชนรักษา มันเกิดจากเลือด เนื้อของประชาชน เงินเดือนของครูก็มาจากประชาชน แล้วเรามาเฉลี่ยให้แก่ครู อีกทีหนึ่ง ความรับผิดชอบทั้งหลายจึงอยู่ที่พวกเราจะต้องช่วยกัน เมื่อพวกเรา ผู้ใหญ่สร้างวิหารสำหรับตัวได้แล้ว เราก็ควรจักสร้างวิหารสำหรับลูกหลานของ

ตัวเองบ้าง เพราะเราทุกคนอยากให้ลูกดี มีความรู้ คราวรู้จักมีได้ก็ต้องอาศัยโรงเรียน ถ้าหากเราจักเสียสละเงินสร้างวิหารสำหรับผู้ใหญ่แล้ว ต้องคิดดูก่อนว่าวิหารสำหรับลูกหลานมีแล้วหรือยัง ถ้ายังต้องจัดการก่อน สมมติว่าท่านได้กินอะไรดี ๆ ท่านก็นึกถึงลูกมิใช่หรือ? และเก็บสิ่งนั้นไว้ให้ลูกกินด้วย ของกินเหล่านั้นเป็นเครื่องบำรุงกาย แต่วิชาความรู้เป็นเครื่องบำรุงใจ การเลี้ยงลูกต้องเลี้ยงทั้งกายและใจด้วย ความดีจึงจะสมบูรณ์ ผู้ใหญ่ไปวัดได้รับความรู้อันเป็นอาหารใจแล้ว จะช่วยกันหาอาหารใจนั้นให้แก่ลูกของท่านด้วยจึงจะชอบ

ข้าพเจ้าอยากขอร้องวิงวอนแต่ท่านภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย ให้ทำประโยชน์แก่ประชาชน โดยการชักจูงเขาให้บริจจาคทรัพย์ช่วยกันสร้างสิ่งที่ชาติต้องการมากที่สุด ในสมัยนี้ สิ่งนั้นคือ โรงเรียนสำหรับเด็กนั่นเอง เพราะโรงเรียนเป็นสาธารณสถานอันเกิดประโยชน์แก่เด็กทุกวัยทีเดียว เงินทองที่เสียสละไปก็จะไม่สูญเปล่า จักเป็นประโยชน์อันกว้างขวาง วิหารสำหรับผู้ใหญ่มีมากแล้ว ศาลารายรอบวัดก็พอแล้ว โบสถ์ก็พอแล้ว กุฏิ (คำว่า กุฏิ แปลว่า กระโจมน้อย) หรือที่อยู่ของพระซึ่งโตเกือบจะเรียกว่าวิมาน ก็มีพอแก่ความต้องการแล้ว พักกันที่เกิด แล้วเรามาช่วยกันทุกวัด ทุกองค์ เพื่อสร้างโรงเรียนกันปีละหลังมีดีกว่าหรือ

ในบางแห่งที่อยู่ของพระซึ่งมีพระเพียง ๒ รูป แต่มั่นโตกว่าโรงเรียนเสียอีก ส่วนโรงเรียนที่ติดกับกำแพงวัดนั้น ช่างผอมเสียเหลือเกิน ข้าพเจ้าอยากขอรับรองให้ท่านสมภารเจ้าวัดมองดูแล้วสงสารมันบ้าง มีทางใดจักช่วยได้จงช่วยโดยเร็ว

พวกพระเราเป็นอย่างนั้น เนื่องจากชาวบ้านเขาช่วยเราทุกอย่าง เมื่อเราเป็นหนี้เขามากอย่างนี้ จงหาทางปลดหนี้เสียบ้างเถิด วิธีปลดก็คือช่วยกันจัดทำสิ่งที่จักเป็นประโยชน์แก่เขาอื่นบ้าง มิใช่จัดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว โดยเอาคำศักดิ์สิทธิ์คือบุญมาบอกเสมอไป ในสมัยนี้อะไร ๆ ก็เปลี่ยนไปมากแล้ว การพระศาสนาก็ต้องเปลี่ยนไปในทางที่จักเป็นประโยชน์แก่ประชาชนจริง ๆ บ้าง โดยเฉพาะท่านพระเถรผู้มีหน้าที่บริหารหมู่คณะนั้น โปรดช่วยกันหาวิธีที่จักช่วยให้ประชาชนตื่นตาตื่นใจ แล้วช่วยกันจัดทำสิ่งที่ควรทำให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในบัดนี้

ฤดูฝนไม่มีแล้ว การไปไหนมาไหนก็สะดวกสบายดีแล้ว ขอนิมนต์พระคุณเจ้าทั้งหลายจงออกจากวัดเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ประชาชนบ้างเถิด วิหารในวัดเป็นวิหารประจำที่จงจัดวิหารแบบเคลื่อนที่ไปหาประชาชน และชักจูงเขาในทางที่ดีงามบ้าง พระพุทธเจ้าและพระสาวกเคยทำงานเป็นผลมาแล้ว เหตุไฉนเราจึงละเลยหน้าที่เล่า ขอจงตื่นเถิดพระคุณเจ้าทั้งหลาย แล้วชาวบ้านจักได้ตื่นตาม ถ้าพระคุณเจ้าหลับชาวบ้านก็ตาบอดหมด

ฉะนั้น จงตื่น ๆ ๆ แล้วช่วยกันทำวิหารให้เป็นโรงเรียน และจงเข้าใจว่าโรงเรียนคือวิหารที่ควรช่วยกันสร้างให้มากและดีกว่านี้

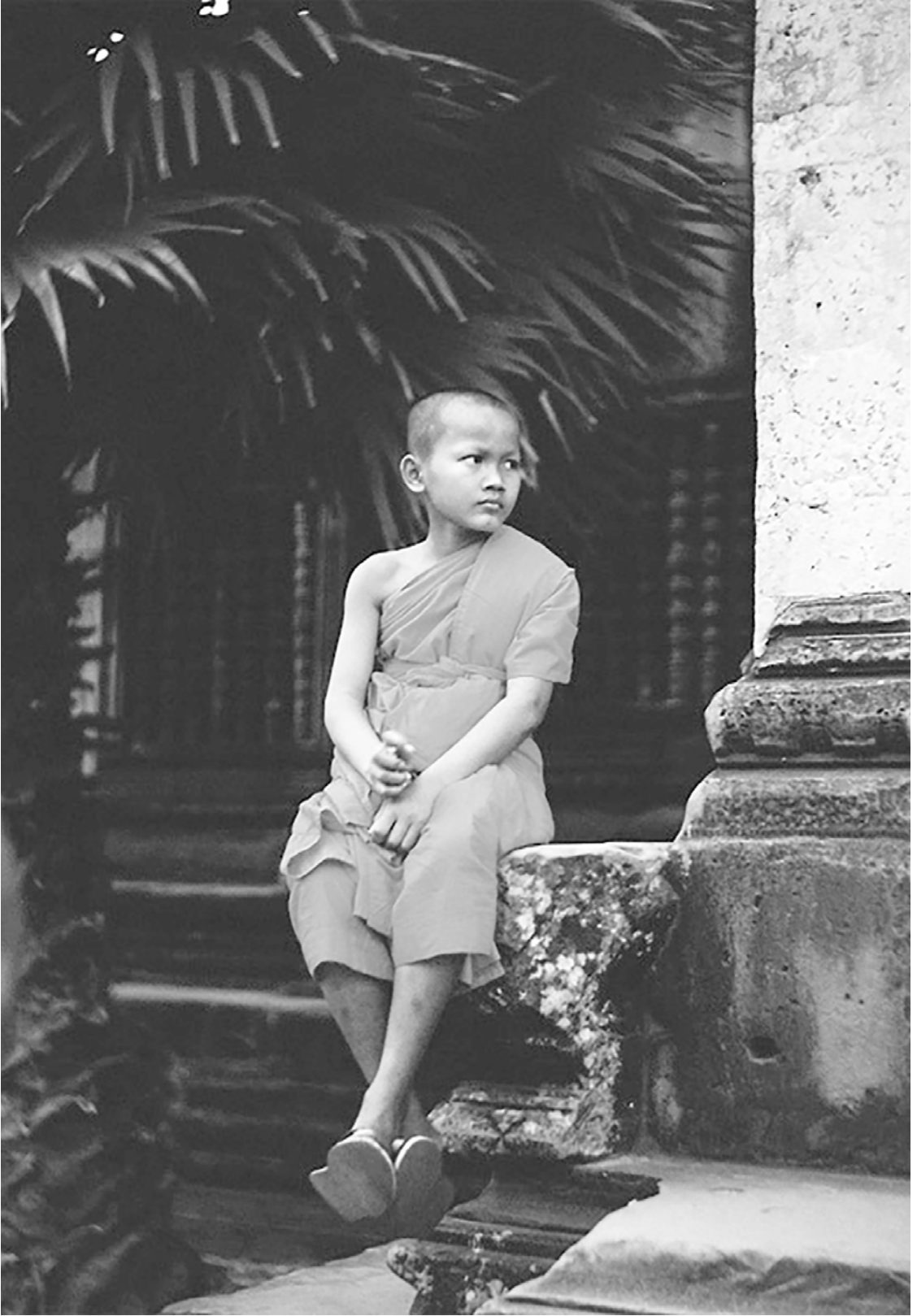
ขอให้ ... พระจงมีในใจของชาวโลกทั่วหน้า

ขอให้ ... ความโหดร้ายทารุณของโลกจงหมดไป

ขอให้ ... ชาวโลกจงรักกันฉันพี่น้อง

ขอให้ ... ชาวโลกจงประนีประนอมกันในทางที่ถูก

โอม สันติ สันติ สันติ.

ต้องฟื้นฟูวัด
ให้ชนบทพัฒนา
สังคมไทย
จึงจะก้าวหน้า
ได้มั่นคง

จัดการปกครองขึ้นมา เพื่อให้การศึกษาได้ผล

การที่เราจัดอะไรต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นกิจกรรม ตลอดจนแม้แต่เป็นเรื่องวัตถุมากมาย ความจริงสาระสำคัญก็รวมเป็นอันเดียวกัน เข้าหลักว่างานพระศาสนาทั้งหมดนี้ จะต้องมองให้เห็นระบบสัมพันธ์ว่าที่แท้นั้นเป็นเรื่องเดียวกัน

ถ้าเรามองดูวัด จะมองที่พระก่อนก็ได้ พระเป็นตัวบุคคลที่อยู่ในวัด บางที่เรียกว่า ศาสนบุคคล ที่เป็นแก่นของพุทธบริษัท พระที่อยู่ในวัด ถ้าว่าโดยสาระที่แท้แล้วมี ๒ คือ ผู้สอนและผู้เรียน บางท่านอาจจะบอกว่ามี ผู้ปกครอง เช่น เจ้าอาวาส แต่ที่จริงผู้ปกครอง เป็นเพียงผู้มาช่วยจัดสรรดู หรือจัดการเพื่อให้การศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดีเท่านั้นเอง

ในทางพระศาสนานั้น พระพุทธเจ้าตั้ง สังฆะขึ้นมา ก็เพื่อเป็นชุมชนที่คนจะได้มา พัฒนาตนด้วยไตรสิกขา จึงมาอยู่กันในวัด การตั้งวัดขึ้นนั้น ก็เพื่อจัดให้มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ระบบความสัมพันธ์ ที่เอื้อต่อการ ที่แต่ละท่าน แต่ละบุคคล จะได้พัฒนาตนขึ้นมา ด้วยการการศึกษา ที่เรียกว่าไตรสิกขาเท่านั้นเอง

เมื่อศึกษาไปโดยถูกต้องตามหลักไตรสิกขา ก็เป็นการปฏิบัติที่ทำให้ก้าวไปจนได้เป็นพระอรหันต์บุคคล คือเป็นพระเสขะ จนกระทั่งเป็นพระอรหันต์ก็จึงเป็นอเสขะ จบการศึกษา ถ้ายังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ ก็ถือว่ายังต้องศึกษาทั้งนั้น ถึงจะเป็นพระอายุ ๑๐๐ ปี มีพรรษา ๘๐ หรือแม้กระทั่งมากกว่านั้น ก็ต้องศึกษา ชีวิตพระเป็นชีวิตของการศึกษาอย่างเดียว ต้องฝึกฝนพัฒนาตนเรื่อยไป

การที่มีการปกครอง เริ่มตั้งแต่บวชเข้ามา พระอุปัชฌาย์ก็คือ ผู้ที่มามีหน้าที่ให้การศึกษาร้อยอย่างใกล้ชิด การปกครองก็คือการมาจัดเอื้ออำนวย ทะล่อมให้ผู้เรียน ผู้ศึกษานั้น มุ่งแนวไปในการศึกษา เราเรียกว่าสภาพที่เอื้อต่อการศึกษาเท่านั้นเอง

ที่นี้เมื่อกิจกรรมการศึกษา ก็มีผู้สอนและผู้เรียน ทั้งที่ตัวผู้สอนเองก็เป็นผู้เรียนด้วย จนกว่าจะเป็นพระอรหันต์จึงจะจบ โดยมีพระบรมครูพุทธเจ้าเป็นศูนย์กลาง เมื่อสอน เมื่อเรียนกันไป ก็เกิดความจำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัย กฎก็เกิดขึ้นเป็นที่อยู่ของผู้เรียนและผู้สอน

" พระอุปัชฌาย์ก็คือ ผู้ที่มามีหน้าที่ให้การศึกษาร้อยอย่างใกล้ชิด การปกครองก็คือการมาจัดเอื้ออำนวย ทะล่อมให้ผู้เรียนผู้ศึกษานั้น มุ่งแนวไปในการศึกษา "

ญาติโยมกำบุญ ต้องให้สมตามพุทธพจน์ว่า "ศึกษาบุญ"

อีกด้านหนึ่ง ที่มีชาวบ้านญาติโยมมา จุดหมายที่แท้ก็เพื่อรับฟังคำสอน การทำบุญและกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นเรื่องของการที่จะพัฒนาคน โดยจัดเป็นรูปแบบและวิธีการต่างๆ ที่ขยายออกไปมากมาย แต่เพื่อสาระเดียวกันก็คือ เพื่อพัฒนาคนให้เจริญขึ้นในการศึกษา ซึ่งในขั้นนี้อาจจะแยกให้ห่างหน่อยเป็นทาน คือ ภาวนา ก็ได้ ซึ่งทานเรียกว่าเป็นการศึกษาบุญ

ตามคาถาที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุญญเมว โส สิคุเขยุย แปลว่า ฟังศึกษาบุญ (ทั้งสามอย่าง) นั่นแหละ (ขุ.อิติ. ๒๕/๒๓๘/๒๗๐) หมายความว่า ฝึกฝนให้คุณความดีหรือคุณสมบัติที่ดีเจริญงอกงามขึ้นในคน

ถ้าจะประกอบขึ้นเป็นศัพท์ก็เรียกว่า บุญศึกษา แต่ภาษาพระเป็นพุทธพจน์ว่า บุญญเมว โส สิคุเขยุย แสดงว่าบุญเป็นเรื่องของการศึกษา คือการพัฒนาสมบัติที่

ดีขึ้นในคน การจัดกิจกรรมทุกอย่าง เป็นเรื่องของการที่จะมาช่วยให้คนนั้นได้ ศึกษาอื่นๆ ขึ้นไป เราจะใช้คำว่า พัฒนาการ ฝึกคน อบรมคน อะไรก็แล้วแต่ก็เรื่อง เดียวกัน

ต่อมา เมื่อคนมากขึ้นมาก จะพึง ธรรมก็ไม่มีสถานที่เหมาะสมเพียงพอ จึงต้องสร้างอาคารขึ้นมาเป็นศาลา การ สร้างอาคารอะไรต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเดี๋ยวนี้ เป็นงานที่เรียกว่า สาธารณูปการ ก็เป็น เรื่องที่มีขึ้น เพื่อจัดสรรเอื้ออำนวยให้เกิด ความสะดวก สำหรับกิจกรรมการศึกษา

ญาติโยมมาทำบุญทำกุศล ก็เพื่อ จะให้กำลังแก่พระสงฆ์ที่จะได้เล่าเรียน ศึกษาให้เจริญขึ้นในศีล สมาธิ ปัญญา ส่วนฝ่ายญาติโยมเอง มากก็เพื่อพัฒนา ตนเองให้เจริญขึ้นใน ทาน ศีล ภาวนา ทั้ง จิตตภาวนาและปัญญาภาวนา

ถ้าเรามองเรื่องราวและกิจการงาน ทุกอย่าง ไม่ว่าจะอะไรก็ตามในวัด ตลอดจน บุคคลและวัตถุสิ่งของทั้งหลาย ให้เห็นให้ ถึงจุดหมายที่แท้แล้ว ทุกอย่างจะเป็นเรื่อง เดียวกันหมด ถ้าเรามองไม่เห็นจุดหมายนี้ ทุกอย่างก็จะกระจัดกระจาย เป็นต่างชั้น ต่างอัน เป็นคนละอย่างไป

งานพระศาสนาทุกอย่างนั้นก็จับ ให้ได้ว่า ความหมายและความมุ่งหมายที่ เป็นตัวแท้ของมันอยู่ที่ไหน แล้วมันมีความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างไร ถ้ามอง อย่างนี้ ก็จะเห็นสิ่งที่ปัจจุบันเขาชอบเรียก ว่าองค์รวม หรือบูรณาการ ว่ามันเป็นเรื่อง เดียวกันทั้งนั้น

ถ้ามองเป็นเรื่องเดียวไม่ได้ก็ยุ่งแฉ่ง งานและกิจการมตลอดจนวัตถุสิ่งของจะ กระจัดกระจายไปหมด เช่นว่า นั่นเป็นเรื่อง ก่อสร้าง ก็ไม่รู้จะก่อสร้างไปทำไม แล้วก็ เขวไปว่าต้องก่อสร้างให้ใหญ่โต เพื่อโน่น

เพื่อนี้ เพื่อความงาม แม้แต่เพื่อศิลป-
วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องดีแล้ว ก็ยังไม่ถูกจุด
เดี๋ยวก็เลยมาลงที่ตัวตน กลายเป็นเพื่อ
ความยิ่งใหญ่ ชื่อเสียง ฯลฯ เลยเถลไถลไป

ฉะนั้นจะต้องให้มาเจอตรงนี้ได้
คือให้มาบรรจบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่
หลักการและความมุ่งหมาย และให้เห็นว่า
มันกระจายออกไปอย่างไร ถ้ามองเป็น
ระบบความสัมพันธ์ที่เป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกันได้ การคิดในเรื่องงานก็จะชัดเจน
เราทำอะไร คิดอะไร เพื่ออะไร แล้วอันนี้ไป
โยงกับอันอื่นอย่างไร เรียกว่า ต้องมอง
ทุกอย่างในวัด และในพระศาสนา
ให้สัมพันธ์กันหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

นั่นคือ เพื่อจุดหมายที่ว่าจะทำ
อย่างไรให้คนเจริญขึ้นไปเป็นนริยสาวก
เป็น นริยชน เป็น นริยบุคคลเป็นพระ
โสดาบัน สกิทาคามี ฯลฯ เป็นเสขะ - อเสขะ
เรื่องทั้งหมดก็มีอยู่เท่านี้

ลองขยายความหมายกันดู ที่พระ
สอนชาวบ้าน การสอนนั้นเราเรียกว่าการ
เผยแผ่ แต่การสอนที่เป็นการเผยแผ่นั้นก็
คือการศึกษา นั่นแหละ สอนชาวบ้านก็คือ
ให้การศึกษาแก่ประชาชนในวงกว้างออกไป
ความจริงการเผยแผ่ก็เป็นเรื่องของการ
ศึกษาทั้งนั้น

**งานที่ต้องฟังและเร่งคือ ฟันฟูชนบทที่เป็น
ส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ให้ความเสื่อมแบบ
เมืองไหลเข้าชนบท แต่ให้ชนบทเป็นสติแก่
เมือง**

เมื่อสักครูนั่นเป็นการพูดถึงหลัก
การของพระพุทธศาสนา ที่เป็นเรื่องยืนตัว
ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนถึงบัดนี้ แต่เมื่อ
พูดถึงเรื่องของประเทศไทย ก็เป็นเรื่องของ
กาลเทศะโดยเฉพาะ ซึ่งต้องเน้นเป็นจุดๆ
ว่า เวลานี้เรามีปัญหาอะไร ปัญหาเด่นอยู่
ตรงไหน และเราจะต้องทำอะไร

ประเทศไทยนี้ เมื่อโยงกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สังคมของเราก็เป็นสังคมที่ประกอบด้วยชุมชนย่อยๆ มากมาย และชุมชนเหล่านั้นเวลานี้ส่วนใหญ่ก็ยังอยู่ในชนบท ชนบทจึงเป็นฐานสำคัญของประเทศไทย ยิ่งกว่านั้นชุมชนชนบทยังมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมกับอดีต กับประวัติศาสตร์มาก ชุมชนเมืองเสียอีกกลับมีภาวะที่เหมือนกับว่า ไม่ชัดเจน แปรปรวน หรือขาดตอน

ในเมื่อชนบทเป็นส่วนที่โยงกับพื้นฐานและภูมิหลังทางวัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องของพระพุทธศาสนา แล้วยังเป็นส่วนของประเทศในปัจจุบันด้วย จึงเป็นจุดที่น่าจะเอาใจใส่เป็นพิเศษ ทั้งในแง่ของสภาพเอื้อ ทั้งในแง่ของสภาพที่จำเป็น ทั้งในแง่ที่สำคัญต่อความดำรงอยู่ของประเทศชาติ และทั้งในแง่ที่เป็นจุดล่อแหลม หรือกำลังอยู่ที่ทางสองแพร่ง จะไปตามสังคมเมืองหรือไม่ เวลานี้ในชุมชนในชนบท เป็นส่วนใหญ่ของประเทศ ราว ๗๐ % ยังถือว่าเป็นชนบท และชนบทในเวลานี้กำลังทรุด

เมืองไทยเราปัญหา มาก อยู่ แล้ว เช่น ในเรื่องบริโภคนิยมที่โหมเข้ามา ปัญหาอย่าง ที่ ทราบ กัน อยู่ หนึ่ง ทำอย่างไร จะป้องกันไม่ให้ ความ เสื่อม แบบ เมือง เข้า ไป สู่ ชนบท ซึ่ง เป็น ส่วน ใหญ่ ของ ประเทศ

พร้อมกันนั้นก็ สอง ทำอย่างไรจะฟื้นของดีที่มีอยู่ในชนบทให้มีชีวิตและมีกำลังขึ้นมา ถ้าทำได้ นอกจากจะป้องกันชุมชนชนบทไม่ให้เสื่อมทรุดแล้ว ชนบทนั้นจะกลับมาเป็นส่วนช่วยประเทศทั้งประเทศ

แต่เวลานี้ชุมชนในชนบทกำลังอ่อนแอมาก บางทีพูดกันว่าถึงขั้นแตกสลายแล้ว เรื่องนี้เริ่มมาตั้งแต่ยุคอุตสาหกรรมเฟื่องฟู เด็กๆ ในชนบทเข้ามาเป็นแรงงานในกรุงเทพฯ ปรากฏว่าปัจจุบันนี้ ทั้งหญิงทั้งชายหนุ่มสาว มาในวิถีของ

" คนที่สามารถเป็นกำลังของชนบท แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ กลับกลายเป็นปัญหาของเมือง แล้วชนบทก็ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ ขาดแคลนกำลังคนในระดับที่จะเป็นผู้นำ "

การเคลื่อนย้ายเพื่อเศรษฐกิจ ซึ่งในบางแง่ก็เป็นประโยชน์ต่อชนบท แต่ในบางแง่ เมื่อจัดการไม่ดี ก็เกิดผลร้ายมากกว่า

คนที่สามารถเป็นกำลังของชนบท แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ กลับกลายเป็นปัญหาของเมือง แล้วชนบทก็ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ ขาดแคลนกำลังคนในระดับที่จะเป็นผู้นำ อันนี้คือภาวะอย่างที่ว่าแทบจะแตกสลาย

ส.ส.บางท่านก็เอามาพูด โดยมีความเห็นตรงกันว่า ชนบทบางถิ่นแทบจะไม่เหลือคนหนุ่มสาวเลย มีแต่คนแก่เลี้ยงหลาน ส่วนคนหนุ่มสาวที่เป็นพ่อแม่เด็กมาอยู่ในกรุงเทพฯ มาเป็นแรงงานประเภทกรรมกร อะไรทำนองนี้ แล้วส่งเงินไปให้ และผูกปิ่นโตให้ ปู่ย่าตายายเลี้ยงหลานไป แล้วก็กินอาหารปิ่นโตนั้นไป

งานการในชนบทก็เหมือนถูกทอดทิ้ง การพัฒนาในชนบทก็ไม่มี นอกจากนั้นเมื่อมองดูองค์ประกอบของชุมชนชนบทก็ล้วนแล้วแต่เสื่อมทรุดลงไป ถ้าชนบททรุดและคนบ้านนอกเข้ามาเป็นปัญหาแก่เมือง คนในเมืองต้องช่วยเสริมกำลังให้ชนบทฟื้นขึ้นมา ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาของเมืองด้วย

ที่ว่านี้ มิใช่ว่าจะไม่ให้ชาวบ้านชนบทเข้ามาหาโชคในเมือง แต่ต้องหาทางบริหาร และจัดการให้เข้ามาในปริมาณที่พอควรพอดี และมีทางพัฒนาคุณภาพพร้อมกับที่ตัวชนบทเองต้องไม่ถูกทอดทิ้งให้ขาดกำลัง วัตถุประสงค์เดิมของชุมชน ซึ่งมีอยู่แล้ว ถ้ารู้จักจัดให้ถูก ในฐานะที่เป็นศูนย์รวม และเป็นแหล่งธรรมแหล่งปัญญาของชุมชนนั้น วัดก็จะช่วยแก้ปัญหาและช่วยพัฒนาชนบทได้มาก

www.flickr.com/photos/dadauntle

พันพุกบาทของวัดที่แก๊ซขึ้นมา ให้ประสาน บ้านกับโรงเรียน พาชุมชนก้าวไปด้วยกัน

ชุมชนนั้น เรียกกันมาในวงการ ศึกษาว่า “บวร” (ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน) แต่ตอนนี้แยกไปตาม ๆ กัน บ้าน ก็แยกแล้ว เพราะว่าพ่อแม่ออกมาก็ไม่มี กำลัง และพ่อแม่เองก็ไม่มีหลักที่จะรับมือ กับสภาพความเจริญสมัยใหม่ ตั้งรับไม่ เป็นเลย ได้แค่กลายเป็นเหยื่อของความ เจริญปัจจุบันที่เป็นปัญหา ส่วนโรงเรียนก็ มีปัญหาอย่างหนัก อย่างที่ทราบกันอยู่ แล้ว แล้วเหลืออะไร ก็เหลือวัด แต่พอมาดู วัด ปรากฏว่า วัดก็ทรุดอีก

" ถ้าวัดไม่มีบทบาทต่อชุมชน หรือไม่ทำบทบาทที่ควรจะทำ แล้ว ก็เป็นอันว่าหมดความหมาย "

วัดจำนวนมากไม่มีบทบาทต่อ ชุมชน คนจำนวนมากโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น มองไม่เห็นความหมายของวัด ถ้าวัดไม่มี บทบาทต่อชุมชน หรือไม่ทำบทบาทที่ควร จะทำแล้ว ก็เป็นอันว่าหมดความหมาย นี้แหละเป็นภาวะที่ชุมชนแตกสลาย แล้วประเทศชาติก็แตกสลายไปด้วย

ตอนนี้เราพูดได้ว่า พระในชนบท กำลังจะหมดบทบาทต่อชุมชน ส่วนที่หมด ไปแล้วก็มาก ทำอย่างไรจะให้ฟื้นขึ้นมาได้ ก็ต้องให้พระมีบทบาทที่ถูกต้องต่อชุมชน ถ้าพระทำบทบาทที่ถูกต้องไม่ได้ ท่านก็ ต้องทำบทบาทอื่น เพราะท่านมีชีวิตที่ สัมพันธ์กับประชาชน ต้องพึ่งพากันกับ ประชาชน ฉะนั้นท่านจึงตอบสนองความ ต้องการของประชาชน เมื่อตอบสนองด้วย บทบาทที่ถูกต้องไม่ได้ ก็เกิดบทบาทที่ไม่ ดีขึ้นมา

กลายเป็นว่ามีเรื่องของไสยศาสตร์ เรื่องนอกกลุ่มนอกทางพระศาสนาก็เจริญกันใหญ่ ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาบทบาทที่ถูกต้องได้ ท่านก็ต้องออกไปสู่แนวหน้านั้น เพราะท่านต้องอยู่กับชาวบ้านเป็นธรรมดา อย่าไปว่าท่านอย่างเดียวไม่ถูก

เราจะต้องไปฟื้นฟู ฉะนั้นขออย่าว่าเวลานี้ต้องฟื้นฟูชุมชนในชนบทให้ได้ และในการฟื้นฟูชนบท วัดจะต้องเป็นผู้นำ จึงต้องให้พระมีคุณภาพ ต้องให้พระมีการศึกษาที่ถูกต้อง มีความสามารถรู้ธรรมวินัยที่สอนประชาชนได้ นำประชาชนในทางที่ถูกต้องถูกทาง เมื่อพระมีบทบาทที่ถูกต้อง ก็ยึดชุมชนอยู่ ยึดพ่อแม่ยึดบ้านไว้ได้ พ่อแม่ก็ส่งต่อไปยังโรงเรียน แล้วโรงเรียนก็ร่วมมือกับวัด ในการที่จะเอื้ออรรถนะ เอื้อศีลธรรม เอื้อความดีงาม เอื้อการศึกษา การเรียนรู้อะไรต่างๆ แก่ประชาชนในชุมชนนั้น ถ้าพระมีคุณภาพขึ้นมา ก็สามารถจะร่วมมือครูอาจารย์ในวงการการศึกษาได้ ถ้าพระไม่มีคุณภาพก็จะไปรู้จะไปร่วมมือกับครูได้อย่างไร

ถ้าเราพัฒนาพระให้มีคุณภาพดี ๆ พระก็เป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์กลางรวม ซึ่งก็เป็นมาก่อนแล้วแต่โบราณ ศูนย์รวมนี้ก็จะทำให้บ้าน วัด โรงเรียน มาประสานกัน เป็นศูนย์กลางของชุมชนนั้น และจะพัฒนาชุมชนให้ไปสู่ความเจริญงอกงามได้อย่างแท้จริง

งานบ้านเมืองด้านอื่น ๆ นั้น เขามักถนัดด้านในเมืองในกรุง และเขาก็เน้นกันอยู่ที่นั่นมาก แต่งานพระศาสนา โยงสนิทกับชุมชนชนบท และศาสนาบุคคลก็ถนัดด้านนั้น ฉะนั้น ต้องเน้นชุมชนชนบทยิ่งกว่าในเมือง ว่าจะต้องฟื้นฟูคุณภาพของพระและบทบาทของพระ ให้พระทำหน้าที่ที่ถูกต้อง ต่อชาวบ้านและต่อชุมชน แล้วเอาวิถีที่ถูกทางของชนบท มาช่วยเมือง และช่วยทั้งประเทศ

อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ เพราะว่าในทางลบ มันก็เหมือนกับว่าแข่งกัน คือความเสื่อมกำลังแข่งกับงานของเรา โดยเฉพาะเวลานี้เรื่องพฤติกรรมยกออกนอกกลุ่มนอกทางก็ขยายมากขึ้นทุกที.

" เวลาที่ต้องฟื้นฟูชุมชนในชนบทให้ได้ และในการฟื้นฟูชนบท วัดจะต้องเป็นผู้นำ จึงต้องให้พระมีคุณภาพ ต้องให้พระมีการศึกษาที่ถูกต้อง มีความสามารถรู้ธรรมวินัยที่สอนประชาชนได้ นำประชาชนในทางที่ถูกต้องถูกทาง "

วิชากรรมฐานเป็นวิชาที่ฝึกจิตให้
จิตมีสมาธิ รวบรวมธาตุ: ดิน ธาตุ น้ำ ธาตุ ลม ธาตุ ไฟ
รวมเข้าเป็นดวงความทรงจำหรือหน่วยความ
จำที่ติดใจ ดนตรีที่ติดใจไม่ได้ ความทุกขในใจ
ความไม่ทุกขในใจ หรือความไม่ทุกขใจ

ศิวมณี

" วัดห่างคน หรือคนห่างวัด "

ในขณะที่หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ ได้จากพวกเราไปกว่า ๑๐ ปีแล้ว แต่เสียงธรรมและคำสอนหลวงพ่อ ยังคงแพร่หลายและขจรขยายไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทยมาจนถึงเดี๋ยวนี้ การเป็นผู้ที่อุทิศชีวิตเพื่อธรรมะ และงานส่งผ่านคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ไปถึงผู้คนจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต ได้เป็นแรงบันดาลใจให้พระหนุ่มเณรน้อยและคนหนุ่มสาวได้ดำเนินวิถีชีวิตไปตามครรลองที่ถูกต้อง ธรรมสาส์นชาวพุทธฉบับนี้ ได้รับความเมตตาเข้ากราบบนมาสการสนทนาธรรมกับพระเถระผู้ดำเนินรอยตามหลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ และสานต่ออุดมการณ์ของผู้เป็นอาจารย์อย่างไม่ลดละ พระปัญญานันทภิกขุ หรือหลวงพ่อสง่า สุภโร เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์

มักจะได้ยินว่าคนสมัยนี้ ห่างเหินวัด ไม่ค่อยสนใจเข้าวัด หลวงพ่อคิดว่าเป็น ปรากฏการณ์ที่จริงไหมครับ

ถ้าพูดตามจริงก็ตอบได้ทั้งสองทาง จริงก็ได้ไม่จริงก็ได้ เพราะว่าคนก็ห่างวัดหรือถ้ามองอีกมุมหนึ่งก็คือวัดก็ห่างคน วัดลี้มวิถีชีวิตของคนไป หลวงพ่อบัญญาซึ่งเป็นพระที่ถือว่าทำให้วัดไม่ห่างคน โดยเฉพาะเรื่องของการเปิดวัดวันอาทิตย์ นี่ถือว่าเป็นงานที่หลวงพ่อทำให้วัดไม่ห่างคน โดยที่หลวงพ่อบัญญาท่านทำมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๒ แล้วท่านก็ยังขับเคลื่อนในงาน

หลายด้าน ถ้าเราได้รับรู้ในงานที่หลวงพ่อบัญญาทำ โดยเฉพาะการเปิดวัดวันอาทิตย์ เราก็เชื่อว่าคนไทยยังมีวัดและมีพุทธบริษัทวัดก็ไม่ร้าง ที่นี้ถ้าเราไปดูจุดเริ่มต้นในสิ่งที่หลวงพ่อบัญญาทำ ปรับเปลี่ยนจากวันพระซึ่งเป็นวันที่ทุกคนรู้จักแล้ว แต่ว่าเป็นวันที่คนเข้าวัดไม่ได้ เพราะเขาเหล่านั้นก็ต้องทำงานกิน นักเรียนต้องเรียนหนังสือ พระจะฝึกตัวเองให้แหลมคมขนาดไหนก็ตาม คนก็ไม่ได้มาฟังเรา แล้วท่านก็ปรับแทนที่จะนั่งบนธรรมมาศ พลิกก็ลำบาก ท่านก็ปรับเป็นการมายืนปาฐกถา ตรงนี้คือหัวใจของการที่พระ

จะไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่ล้ำสมัย โยมก็มีที่นั้ง
ไม่ต้องนั่งพับเพียบ หลวงพ่อปรับรูปแบบ
แบบนี้ตั้งแต่เรายังไม่เกิด

นอกจากจะปรับวัดวันอาทิตย์แล้ว
แต่พอเทศน์ไม่กี่ครั้งคนก็ไปหมด หลวงพ่อ
เลยปรับให้มีเด็กมาร้องเพลง ประกวด
มารยาท การเล่านิทานต่างๆ แล้วก็มาถึงยุค
หนึ่งท่านเขียนเรื่องพุทธประวัติที่เป็นถาม
ตอบๆ แล้วเด็กท่องกัน เพราะฉะนั้นการเปิด
วัดวันอาทิตย์ของหลวงพ่อก็คือการปรับตัว
ให้เข้ากับวัฒนธรรม แต่รักษาธรรมะของ
พระพุทธเจ้าไว้ มาถึงตรงนี้เราจึงไม่เชื่อว่า
คนห่างวัด แต่วัดห่างคนต่างหาก

**อยากให้หลวงพ่อล่าบรรยายภาค
สมัยที่หลวงพ่อบวชใหม่ๆ ใต้อยู่ใกล้ชิดกับ
หลวงพ่อบัญญาฯ วัดชลประทานรังสฤษฎ์
กับชุมชนรอบ ๆ วัดในสมัยนั้น มีความศรัทธา
หรือมีคนสนใจธรรมะยังไปบ้างครับ**

หลวงพ่อบัญญา เป็นพระที่มุ่งหวัง
ให้เอาธรรมะในพระศาสนามาช่วยเหลือคน
ฉะนั้นหลวงพ่อก็มีวิธีการที่น่าศึกษา
โดยช่วยให้เขาได้พัฒนาวิถีชีวิตแบบชาว
พุทธ ยุทธศาสตร์อันแรกเลยคือการเปิดวัด
วันอาทิตย์ วิถีคิดของท่านก็คือมุ่งหวังให้
ธรรมะเข้าถึงคน คนเข้าถึงธรรมะ จึงไม่มี
เรื่องพิธีรีตองเข้ามาวุ่นวาย ไม่มีไสยศาสตร์
ไม่มีโหราศาสตร์ในวิถีของหลวงพ่อบัญญา

แล้วจากที่ท่านวางหลักการไว้แบบนี้ ก็นำไปสู่วิธีการที่ง่าย คือหนึ่งต้องเรียบง่าย แต่
ไม่ใช่ไร้ระเบียบ เรียบง่ายแต่ต้องมีระเบียบ
สองประหยัดแต่ไม่ไร้เดียงสา ไม่ใช่มีวัดแต่
ประหยัดแต่ไม่ทำอะไร แล้วก็เน้นประโยชน์
ที่จะเกิดขึ้น แต่การที่มองประโยชน์ไม่ออกก็
เกิดโทษมาก เช่นคนที่จะมาช่วยงานวัด แต่
ต้องเลี้ยงสุรามาต่างๆ นี่เป็นสิ่งที่ไม่มี
ในหลวงพ่อบัญญา

ประโยชน์หมายความว่าต้องให้คน
ได้สิ่งที่ดีกว่าเดิมให้ได้ ดีกว่าเดิมนั้นก็ไม่ได้
ไปหามาจากไหน แต่หาจากพระพุทธเจ้า
แล้วก็กำกับกรอบไว้ชัดเจนว่า ต้องถูกต้อง
ตามธรรมวินัย อะไรก็ตามที่ดูละเมิดทาง
ธรรมวินัยยอมไม่ได้ ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้จึงเป็น
ฐานให้เกิดคำว่า “คนนิยม” หลวงพ่อเผยแพร่
ทางวิทยุ โทรทัศน์ไม่ได้ทำจับจดเหมือนกับ
ทั่วไป หลวงพ่อลงมือจับอะไรจับจริง ดังนั้น
วิทยุยานเกราะก็ดี วิทยุแห่งประเทศไทยก็ดี
ทีวีช่อง ๕ ช่อง ๗ ก็ได้ ทุกโอกาสมีไว้เพื่อหลวง
พ่อบัญญาได้ขยายผล เปิดทางของพระธรรมได้ไป
ถึงคน ส่วนในวัดก็จัดให้สอดคล้องกับการที่
ทำให้คนเข้าถึงธรรม ด้วยการจัดระเบียบไว้
ให้ชัดเจน เช่น การบวชขนาดก็ดำเนินไปตาม
ที่วางแบบไว้ เข้าพรรษาก็ต้องท่องบทธวด
มนต์ให้ได้ ๒๐ หน้า ท่องไม่ได้ไม่ต้องบวช ก็
เพื่อให้เขาได้พัฒนาตัวเอง ทุกวันที่ ๑ ของ
เดือนก็เปิดรับสมัคร อาทิตย์ที่สองสมัคร
อาทิตย์ที่สามสอบ อาทิตย์ที่สี่บวช เป็นอย่าง
นี้มา เราเชื่อวัดในประเทศไทยสามหมื่นกว่า
วัด ยังไม่มีวัดไหนทำได้

" หลวงพ่อปัญญา เป็นพระที่มุ่งหวังให้อาธรรมะในพระศาสนา มาช่วยเหลือคน ฉะนั้นหลวงพ่อก็มีวิธีการที่น่าศึกษา โดยช่วยให้เขาได้พัฒนาวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ "

ที่จริงไม่ใช่เรื่องยาก เราได้เอาแบบที่หลวงพ่อบอกไว้ ไปใช้ที่วัดปัญญาอันันทาราม คนก็นิยม ชาวบ้านเขาไม่มีทางเลือก คือจะเอาลูกไปบวชทั้งทีก็ไปทำอี่หลุยๆ แฉกๆ เพราะพระไม่เป็นหลักให้เขา ต้องมีการเลี้ยง ต้องมีการเปิดเวทีเต้นระบำกันอยู่ ชาวบ้านไม่มีทางเลือก แต่ที่วัดชลประทานรังสฤษฏ์ คนได้มาบวช จนเกิดค่าง่ายๆ ในงานของวัดว่า ใครอยากจะยากจนอย่ามาบวชวัดชลฯ ใครทำศพต้องการเป็นหนี้สินก็อย่ามาวัดชลฯ ฉะนั้นงานบวชเป็นเรื่องที่รักษาพระศาสนา ตามที่หลวงพ่อก็คัดสรรคเป็นแบบไว้ให้เรา โดยเฉพาะงานศพ เรายอมรับเลยว่า การฝึกพระให้เทศน์ การให้ธรรมะได้มีโอกาสไปถึงคน การแสดงธรรมในศาลาศพ เยี่ยมที่สุด เวลาศพมาพระต้องจัดไป ๕ รูป เสมอ เทศน์ก่อนสวด เทศน์ก่อนเผา เป็นความแหลมคมที่หลวงพ่อก็คัดสรรค เป็นการเอาธรรมะได้เข้าหาคนอย่างจริงๆ เพราะเวลาเทศน์ก่อนสวดก็มีคนมาอยู่แล้ว ไม่ต้องไปติดป้ายประชาสัมพันธ์ เพราะเขาอยู่ในฐานะของศพ ญาติพี่น้องมาเต็มศาลาแล้ว ค่ะ หนึ่งเป็นร้อยพระก็ต้องเทศน์ พอเวลาหนึ่งทุ่มก็เริ่มพิธี ให้ศีลเสีร์จก็เริ่มเทศน์แสดงธรรม ๔๕ นาที ต่อจากนั้นก็สวดจนถึงเวลาสองทุ่มก็จบ

ปัญหาของวัดก็คือไม่มีพระที่รู้สึกรู้ว่าเราคือเจ้าของศาสนา คนมาถึงวัดแล้วยังหลบซ่อนอยู่ไม่เอาสิ่งมีค่าให้เขา พระบอกว่าญาติโยมไม่ทำตาม แต่เคยสอนเขาไหมแล้ว มันไม่ใช่คนไม่เข้าวัด คนเข้าวัด แต่คนในวัดไม่เอาสิ่งมีค่าให้เขา พอถึงวันเผาศพคนมาเต็ม แต่ทำเนียมโดยทั่วไปเราก็เห็นเลย ทุกคืนมีแต่สวดแล้วก็ไปเทศน์เอาวันสุดท้าย หรือไปเทศน์ก่อนจะเคลื่อนศพตอนบ่ายโมง หลวงพ่อก็คืออนุญาตเลย คือแทนที่เราเป็นผู้เผยแพร่ศาสนา เขามาจัดเกณฑ์ให้เรา แล้วใครที่ไหนจะมาฟัง

ฟังจากที่หลวงพ่อบอกแล้วคุณเล่าถึง หลวงพ่อปัญญา ดูเหมือนหลวงพ่อก็คือมีความ Active ที่จะทำกิจการงานต่างๆ นอกจากสหายธรรมของท่านคือหลวงพ่อกุศลแล้ว อะไรที่อยู่เบื้องหลังความคิดของหลวงพ่อก็คือใคร

ก็พระพุทเจ้า พระพุทเจ้าคือผู้ลุกขึ้นนำสิ่งที่มืดมาเปิดเสีย เขาเชื่อพระพุทเจ้าก็เอาพระพุทเจ้ามาจัดการให้เป็นคนเสีย พ่อแม่คือพระพุทเจ้าเลย รู้จักง่าย ขึ้นกว่าการอยู่ในเชิงปรัชญาอยู่ในเชิงอุดมคติ มีใครที่จะแหลมคมขนาด

พระพุทธเจ้า เทวดาก็ไม่ต้องไปหาที่ไหน พ่อแม่เรอนั้นแหละคือเทวดา พระอรหันต์ เป็นอุดมคติไปทั้งหมดเลย แม้กระทั่งวิถี พุทธก็ยังเป็นอุดมคติ แล้วก็หลงเที่ยวไปหา คนนั้นคนนี่ว่าเป็นพระอรหันต์ บางทีก็ สมมุติขึ้นมาตัวเอง พระก็ไปหลงทางกันอยู่ ถ้าต้องการพระอรหันต์ก็ต้องไปหาพระ วัดป่า พระก็เลยถูกข่มจนไม่รู้ว่ามีใครข่ม ใครกันเสียแล้ว พระก็คือว่าตัวเองจะเรียก ศรัทธาก็ไปอยู่วัดป่า พอไปอยู่วัดป่า การพัฒนาตัวเองตามหลักศาสนาไม่เกิด เลย ด้านปริยัติก็ไม่เกิด ด้านปฏิบัติก็บอก ไปว่าปฏิบัติอย่างนั้นแหละ แต่ได้สิ่งที่เป็น วิถีของพระศาสดา เพียงเรียกศรัทธาก็เพื่อ ที่จะหาสาวก หาบริวาร ไม่ใช่เอามาบวช เพื่อต้องการที่จะไปค้นหาสังฆกรรม เป็นแต่ เพียงบวชเพื่อต้องการลาภสักการะ บวชเพื่อต้องการให้คนกราบไหว้ แต่ไม่ได้ บวชเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง หลวงพ่อ ปัญญา ท่านไม่หลงกับสิ่งเหล่านี้เลย ไม่เห็นว่าชีวิตนี้ต้องเรียกศรัทธาจนมอมเมา ให้ตัวเองหลงทาง

พระพุทธเจ้าท่านจึงเอามาแสดงให้ เราได้เห็นว่า วิธีที่จะทำให้คนเข้าถึงศาสนา นั้นทำอย่างไร แต่เดี๋ยวนี้เราไปไม่ถึง ไป ๆ มา ๆ ได้แค่พิธีกรรม เพราะพิธีกรรมเหมือน เป็นคำตอบว่า เรามีพอกินพอใช้ พออยู่แล้ว พระเลยได้แค่ศาสนพิธี แล้วก็จำได้อยู่แค่ เท่านั้น ไม่มีมากไปกว่านี้ที่จะทำให้คนได้ฟัง พากาศัยก็ยากขึ้น หลวงพ่อปัญญา ท่านไม่ได้ เป็นพระที่อัพตัวเองว่าฉันดีฉันเด่น

ท่านไม่ใช่ ท่านมีความเป็นผู้ค้นหา หลวงพ่อ
ท่านเป็นพระที่เคารพพระ ให้เกียรติพระมาก
ไปที่ไหน ไม่ทิ้งในการจะไปหาพระฝ่าย
ปกครอง ฝ่ายที่สร้างศรัทธาประชาชน แต่
ขณะเดียวกันที่ท่านไม่ทิ้งเลย คือ หลวงพ่อ
พุทธทาส หลวงพ่อท่านอ่านหนังสือชุดธรรม
โฆษณณ์ เวลาพระบวชก็ต้องอ่านให้พระฟัง
หรือให้พระมาเรียงแถวกันอ่าน แล้วก็จะเห็น
ชัดว่าหลวงพ่อกุศล หลวงพ่อปัญญา
ท่านทั้งสองนี้เก่งจริง ๆ หลวงพ่อพุทธทาส
อยู่สวนโมกข์ ท่านเปิดแสดงธรรมวันเสาร์
เพราะคนจะไปฟังเทศน์หลวงพ่อกุศล
โดยมากก็จะเดินทางไปจากที่ไกลๆ ถ้าเดิน
ทางไปจากกรุงเทพฯ ก็จะเดินทางวันศุกร์
ตอนเย็น ไปถึงที่นั่นเช้าวันเสาร์ พอฟังเทศน์
เสร็จเรียบริ่บร้อยก็ขึ้นรถกลับ เช้าวันอาทิตย์มา
ถึงรอทำงานวันจันทร์ ทำไมหลวงพ่อกุศล
แสดงธรรมวันอาทิตย์ ก็เพื่อให้คนได้กลับมา
เตรียมตัวทำการทำงาน

เมื่อที่หลวงพ่อกุศลพูดถึงความ หมาย ของการเป็นคนของศาสนา หมายความว่าอย่างไรครับ

คือหลวงพ่อกุศลมองคนว่าต้องเป็นผู้ที่
พัฒนา คนของศาสนาหมายความว่า ใน
พุทธบริษัท ๔ ต้องให้เขามีโอกาส เขาควรจะได้
ได้สิ่งที่ควรจะมี ควรจะได้ เพราะสิ่งที่ควรมี
ควรได้ทั้งหมด มันไม่ควรจะต้องอยู่ในสิ่งที่
เกินวิสัย ถ้าเราติดตามงานหลวงพ่อกุศลจะเห็น
ว่า ท่านจะเห็นคนเป็นคน เห็นมนุษย์เป็น
มนุษย์ แล้วก็พยายามเอาคนมาเป็น
เครื่องมือเพื่อหาประโยชน์ อย่างนี้หลวงพ่อกุ

ไม่เอา แม้แต่รูปสักรูปหนึ่งที่อยู่คู่กันกับ
นายพล นายกฯ ท่านไม่มี ตามกฏท่านไม่มี
เพราะท่านไม่พยายามที่จะอวดเกรตตัวเอง
เพราะมีลูกศิษย์ระดับนั้น แต่ท่านต้องการ
บอกว่าเขาคือผู้ต้องแสวงหาชีวิตที่ถูกต้อง
ให้เขาเป็นอย่างที่เขาเป็น แล้วเอาธรรมะไป
ให้เขา ให้เขาพ้นจากความทุกข์ ถ้าเอาเขา
มาเป็นลูกศิษย์ผูกขาด บางที่เขาเกลียด
ท่านก็ได้ แล้วพาลไปเกลียดเขาคนโน้น
บางที่เขาเกลียดคนโน้น ก็พาลมาเกลียด
ท่านอีก เพราะฉะนั้นอยู่กันด้วยความหมาย
ว่าคนเราต้องมีอิสระในการดำเนินชีวิตให้
เหมาะสม ไม่ควรเอาเขาผูกขาด

เราจะทำอย่างไรให้วัดต่างๆ ใน ประเทศไทย สามารถเอาสิ่งที่หลวงพ่อกุ ศลปัญญา ทำไว้ไปประยุกต์ใช้ในวัดของตน ปัญหาอุปสรรคในเรื่องนี้อยู่ตรงไหนครับ

พระเราเองยังเป็นนักบริโภคนิยม
ไม่ใช่เป็นนักพัฒนานิยม แล้วยังเอาความ
ลึกลับมาเป็นตัวเรียกศรัทธา มากกว่าเอา
ความลึกซึ้งมาเป็นตัวเติมเต็มปัญญา สิ่งนี้
คือเรายังขาด พอเราขาดสิ่งนี้ก็กลายเป็นว่า
มองศาสนาเป็นเรื่องของอนาคต ไม่ใช่เรื่อง
ปัจจุบัน ฉะนั้นใครทำทานวันนี้ก็จะได้ขึ้น
สวรรค์ ทำไมเรากินข้าววันนี้จะอิ่มในชาติ
หน้า อาบน้ำวันนี้แล้วไปเย็นเอาชาติหน้า
ตรงนี้หลวงพ่อกุศลปัญญาทำให้คนเข้าใจ
ศาสนาเป็นปัจจุบัน ทำให้คนเห็นว่าธรรม
ของพระพุทธเจ้าเป็นเรื่องอกาลิโก ไม่ใช่ว่า
ทำบุญแล้ว จะขึ้นสวรรค์ซึ่งไม่รู้อยู่ตรงไหน
บันไดก็ไม่เห็นสักที ทำบาปก็ไปตกนรก ซึ่ง

ไม่รู้รอกอยู่ตรงไหน เพียงแต่คาดกัน เอา
สวรรค์มาล่อ เอานรกมาขู่ หลวงพ่อท่านเอา
ง่าย ๆ เช่น การครองตน ก็พิจารณาตัวเอง
เรื่องตัวเอง แก้ไขตัวเอง, การครองชีวิต ก็คิด
ดีเป็น พุทธดีเป็น ทำดีเป็น คบคนดีเป็น ไปสู่
สถานที่ดีเป็น, การครองงาน ก็คือ งานคือ
ชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้สนุก
เป็นสุขกับการทำงาน, การครองคน ก็ทำดี
ด้วยตน ชักชวนคนอื่นให้ทำดี สนับสนุนคน
ดีให้ทำดีเรื่อยไป, ต้องการรักษาหน้า หน้า
นอกบอกความงาม หน้าในบอกความดี
หน้าที่บอกความสามารถ หน้านอกแต่งให้
พองาม หน้าในแต่งให้ดี ๆ หน้าทีแต่งให้
มาก ๆ

เพราะฉะนั้นก็คือ ธรรมชาติของพุทธ
เจ้าก็คือธรรมชาติที่เป็นชีวิต ไม่ใช่หนึ่งเพื่อไป
ด้วยความหมายว่า คนไหลเข้ามาศรัทธา
เพราะว่าท่านเป็นพระที่สามารถนั่งมองไป
ในอนาคตได้ อดีตก็ย้อนไปได้ อนาคตทั้ง
ชาวพุทธถูกย้อมทาอย่างน่าสงสาร มีไม่น้อย
เลย พอเห็นใครที่แต่งตัวรู้สึกว่ามีอันจะกิน ก็
บอกว่า อาตมาภาพตามหาคุณแม่มาเป็น
เวลานาน แล้วโยมเหล่านั้นก็มีฐานะ หลวง
พ่อปัญญา ท่านไม่สนใจแบบนี้ไม่ได้หวังให้
คนเหล่านั้นมาอวดอ้าง ท่านเห็นธรรมชาติเป็น
ธรรมชาติ จนในที่สุดมาสอนให้เห็นเลยว่า นรก
ก็คือเมื่อเราทำอะไรผิดแล้วร้อนใจ ทำอะไร
ถูกต้อง เย็นใจก็เป็นสวรรค์ ทำอะไรที่ถูกต้อง
ตามหลักจริง ๆ เย็นอกเย็นใจก็นิพพาน ร้อน
ใจนรก สุขใจสวรรค์ เย็นใจคือนิพพาน นี่คือน
สิ่งที่หลวงพ่อกำลังสอนเรา แล้วเราก็พบ

อีกในอายตนะนิพพาน เมื่อไหร่ที่ตาเห็นรูป
เกินความร้อนใจ อายตนะนรกเกิด เมื่อไหร่
สุขใจ เมื่อ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไปสัมผัส
อายตนะสวรรค์ก็เกิด เมื่อไหร่ ตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ ไปสัมผัส เกิดความเข้าใจ ก็อายตนะ
นิพพานเกิด นี่คือนสิ่งที่มันเป็นจริงได้

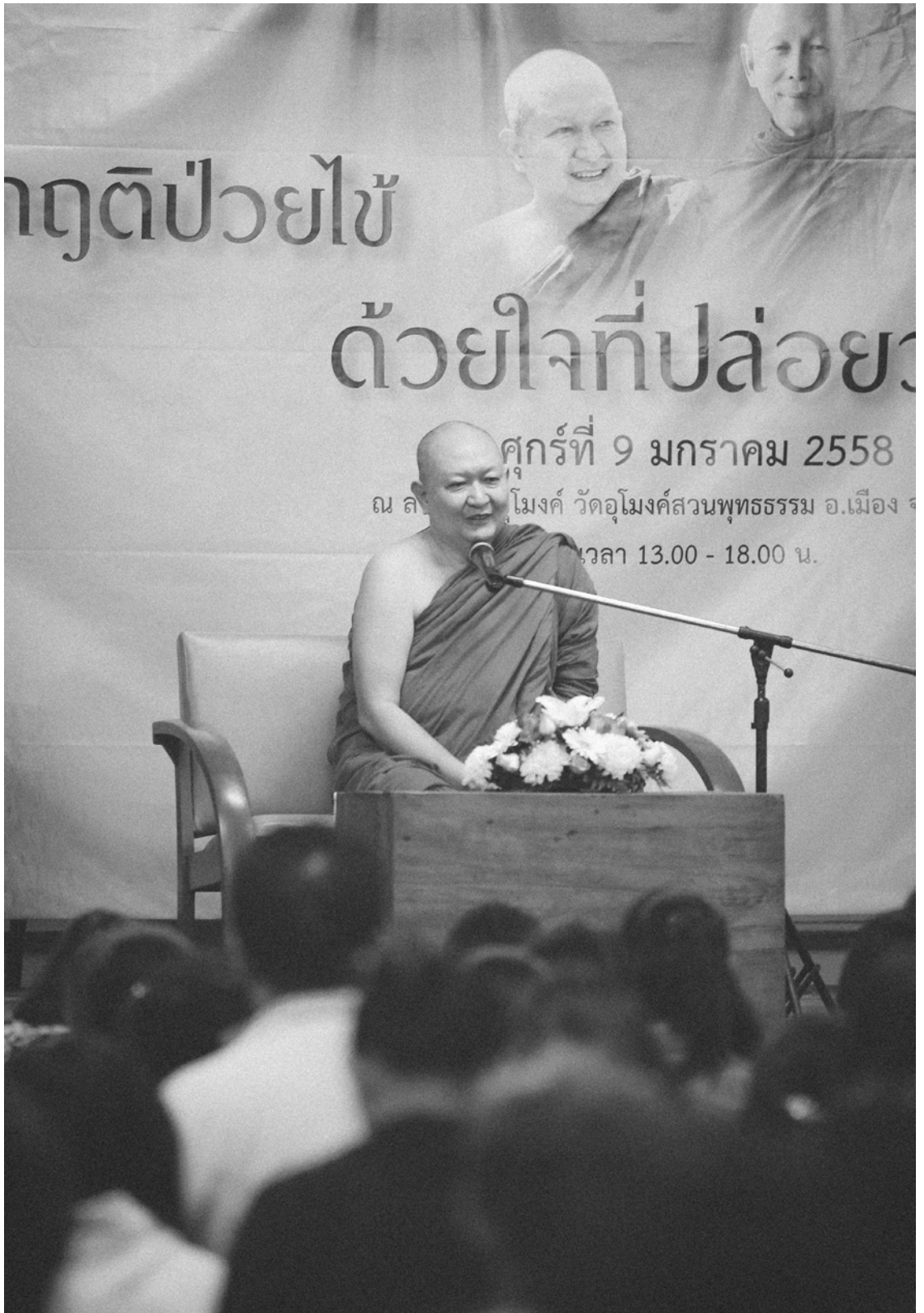
มาถึงตรงนี้ทั้งหมดที่ให้สัมมาทิฐิ
เหมือนกับการจัดงานชีวิตช่วงสุดท้ายของ
หลวงพ่อก็คือชีวิตที่พวกเราช่วยกันดูแล
สรีระ และงานของท่าน เราจึงได้เสนอไว้ใน
รูปของคติชีวิตว่าพวกเราดูแลหลวงพ่อยังไง
เมื่อพวกเราให้ท่านดูแล จะเอาสรีระหลวง
พ่อกไว้เพื่อบูชา หรือจะเอาสรีระของท่านให้
เป็นเครื่องเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติที่ท่านได้
แสดงออกมาให้พวกเราได้เห็นแล้ว ในที่สุด
ก็สรุปออกมาเป็นคำไม่กี่ประโยคด้วยคำว่า
“สลายสรีระธาตุ ประกาศสังขาร หลวงพ่อก
ปัญญา นันทภิกขุ ปี ๒๕๖๐” ซึ่งเป็นงานที่จะ
เกิดขึ้นในช่วงปลายปี ๒๕๖๐ นี้.

**" การครองตน ก็พิจารณาตัว
เอง เรื่องตัวเอง แก้ไขตัวเอง,
การครองชีวิต ก็คิดดีเป็น พุทธ
ดีเป็น ทำดีเป็น คบคนดีเป็น ไปสู่
สถานที่ดีเป็น "**

เข้าหาครูบาอาจารย์

“...ถือว่าการรับข้อวัตรปฏิบัติ การประพฤตินั้นแหละคือการถึงท่าน ก็ถือในลักษณะอย่างนี้ ก็เลยไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับท่าน บางครั้งถึงกับว่าท่านได้ถามหาว่า พระที่มาจากที่โน่นไปที่ไหนไม่เห็นมาที่นี่สักที ท่านเคยถามนะ แต่ผมก็ไม่ได้อะไรไปเกี่ยวข้องกับท่าน แต่ก็อาศัยประพฤติปฏิบัติด้วยความตั้งใจว่า เรามาที่นี่ เรามาทำไม ก็ถามไปอย่างนั้น เราต้องการอะไร เรามาต้องการเพื่อนหรือต้องการความคุ้นเคยกับครูบาอาจารย์ เรามาต้องการประพฤติปฏิบัติ”

*หลวงพ่อเสี่ยม จิตรมูโม.
ดูจิตตนพันบ่วงมาร, หน้า ๑๒.*

สภาวะที่อำนวยความสะดวกแก่การมีสติ

เราสามารถสร้างสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่การมีสติ โดยการภาวนาจะดีไม่ดี อย่างนี้ก็คืออาหารสัปายะใหม่ สำคัญ เรื่องอาหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับ พระพุทธเจ้าสอนมาแต่ก่อนแล้วว่า อาหารที่ไม่สัปายะ บางคนทานอาหารแบบนี้แล้วภาวนาไม่ไหว บางคนไปทานอาหารไม่ถูกต้อง ไม่เข้าถึงธรรมเลยก็มีนะ ในธรรมบทพูดถึงว่า มีพระกลุ่มหนึ่งภาวนาอย่างไรก็ได้แล้ว อุบาสิกาผู้รู้วาระจิตได้พิจารณาดูว่าทำไมพระไม่บรรลุสักทีก็พบว่าอาหารไม่สัปายะ ก็เลยหาอาหารที่สัปายะแก่พระแต่ละรูปไปให้ ท่านก็บรรลุทั้งหมดเลย ประมาณหกสิบรูป

ที่อยู่ก็ต้องสัปายะนะ บางทีภาวนาไปแรกๆ ดี แต่อยู่ไปนาน ๆ แล้วจิตใจเฉื่อยชา ไม่ดี หรือที่ที่กำลังก่อสร้างวุ่นวายก็ไม่ดี ที่เก่ามากต้องซ่อมแล้วก็ไม่ดี บุคคลต้องสัปายะ ต้องมีกัลยาณมิตร ไปอยู่กับเพื่อนนักปฏิบัติที่กวนประสาทนะ วันๆ ก็เครียด อยู่ใกล้กับพวกที่เครียดๆ ก็เครียดตามไปด้วย เป็นบุคคลไม่สัปายะ ธรรมะก็ต้องสัปายะ ธรรมะที่ใช้สำหรับเราก็ต้องเหมาะกับเรา ไม่ใช่ไปลอกแบบการปฏิบัติของคนอื่นเขา

ดังนั้นสัปายะสี่อย่างนะ เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการปฏิบัติของเรา เราก็อาศัยการสังเกตเอาว่า เราทำอะไรแล้วสติสัมปชัญญะเกิดบ่อย เราเอาอันนั้น เราอยู่ใกล้คนนั้นแล้วเราสติเกิดบ่อย เราก็ไปอยู่ใกล้คนนั้น ถ้าเราไปอยู่ใกล้คนนั้นแล้วเราสติเกิดบ่อย แต่เขาสติพังหายไปนะ ก็ต้องสงสารเขาเหมือนกัน บางคนไปลากเขาเสีย แต่ตัวเองดีขึ้น หรืออาหารบางท่านอดอาหารแล้ว

" ดังนั้นช่วงที่ปลอดโปร่งจริง ๆ คือช่วงเลิกงานซึ่งหมดภาระ มีช่วงเวลานิดเดียวนะ ตอนนั้นนาทีกองของเราะ เราต้องสังเกตตัวเอง อะไรที่ทำแล้วก่อมลให้เกิดสติให้เอาอันนั้น "

ภาวนาดีก็อดกันทีหนึ่งหลาย ๆ วัน บางท่านก็ต้องทานข้าวก่อนแล้วภาวนาดี ต้องดูเอา บางท่านก็ชอบอยู่ในถ้ำ มีบางคนมีที่สัปปายะคือที่มีแดด ๆ ที่เปีย ๆ อับ ๆ แล้วภาวนาดี บางทีไปอยู่ในโบสถ์เล็กๆ กลางวันปิดประตูหน้าต่างร้อนมาก น่อง ๆ ห้องชาวน่าแล้วภาวนาดี หลวงพ่อต้องอยู่กว้าง ๆ โลง ๆ แล้วภาวนาดี เราต้องดูตัวเอง

เวลาก็มีส่วนนะ ต้องสังเกตเอา บางคนภาวนาดีตอนเช้า บางคนสาย บ่ายเย็นค่ำดึก อย่างหลวงพ่อสั่งเกตตัวเองสักสี่โมงไปแล้วภาวนาดี อาจจะเพราะว่าใกล้เวลาเลิกงานก็ได้เนะ จิตใจก็ตัดเรื่องงานทิ้งเลย พอเลิกงานก็ดูถูกเดียวเลย จะดูอย่างขยันขันแข็ง พอค่ำพอดีก็มันเหนื่อยจากการทำงานทั้งวัน มันดูไม่ค่อยจะไหวแล้ว มีช่วงเวลาสติอยู่ไม่นาน ตอนเช้าสติใสนะ แต่ต้องตาลีตาลานไปทำงาน แย่งชิงกันใช้ถนนใช้รถ

ดังนั้นช่วงที่ปลอดโปร่งจริงๆ นะ คือช่วงเลิกงานซึ่งหมดภาระ มีช่วงเวลานิดเดียวนะ ตอนนั้นนาทีกองของเราะ เราต้องสังเกตตัวเอง อะไรที่ทำแล้วก่อมลให้เกิดสตินะ ให้เอาอันนั้น ออย่าไปลอกแบบกัน

หลวงพ่อก็ไม่ค่อยชอบจัดคอร์สนะ เพราะมันบังคับให้ทุกคนทำสิ่งเดียวกันเหมือน ๆ กัน พร้อม ๆ กัน ถ้ามันไม่ถูกจริต ทำไปก็เหนื่อยเปล่า หรือเหนื่อยมากได้ผลน้อย อย่างบางคน เวลานี้ควรจะเดินก็พาเขานั่งเพราะทุกคนจะต้องนั่ง ตอนนี้เขาควรจะหลับ กลับเรียกให้ฟังธรรมะ บางคนไม่ถนัดเดินเลยก็ได้ แต่ถนัดนั่งถูกเดียวเลย บางคนไม่ถนัดนั่งเลย นั่งแล้วหลับก็ต้องเดิน ต้องศึกษาสังเกตตัวเองเอานะ แต่เคลที่ถนัดนอนเนี่ยมีรูปเดียว ท่านภาวนาด้วยการนอน เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ท่านภาวนาท่านถนัดนอน เราต้องดูตัวเองอย่าไปลอกแบบใครทางใครทางมัน.

พาพระใหม่ไปเรียนทำ

ช่วงพรรษา ๕๙ ที่ผ่านมาผู้เขียนได้ทำภาระกิจใหม่ซึ่งตลอดระยะเวลา ๑๑ ปีที่ผ่านมาไม่ได้ทำ คือการเป็นพระพี่เลี้ยงน้องชายตัวเอง คือ ท่านฉนุทวิริโย เมื่ออุปสมบทแล้วได้พาท่านไปจำพรรษาที่วัดป่าพุทธธรรม (ผาบ่อง) บ้านดงนกกก ตำบลผาอินแปลง อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย ตลอดเวลา ๔ เดือน คือนวันของที่นี่ หมุ่นผ่านไปตามกิจวัตร และความเอาใจใส่ของหลวงพ่อดัด ปรกุกโม (พรรษา ๓๕) ชนิดที่พวกเราต้องตื่นตัวตลอดเวลาเมื่อเจอหลวงพ่อดัด หลวงพ่อดัดท่านได้เมตตามุณูญาตเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้คุยธรรมะกับท่านฉันตะ ตามที่เราขอโอกาส สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง (หลังวันพระ) ส่วนหัวข้อที่พูดคุยกันคือ

หัวข้อที่ ๑ คุยเนื้อหาธรรมบรรยายตามพระใหม่ไปเรียนธรรม ให้ท่านฟัง CD ควบคุมไปกับอ่านหนังสือ จากนั้นให้สรุปจบประเด็น มาเล่าให้ผู้เขียนฟัง สังเกตเห็นว่าท่านได้ประโยชน์จากกิจวัตรนี้ เช่น มุมมองต่อพุทธศาสนาเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นเรื่องความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจที่อยู่ไกลๆ คอยดลบรรดาล เมื่อได้ศึกษาธรรมบรรยายตอนที่ ๑๐ “ถ้าไม่ถือแบบงมงาย ก็อาจใช้พิธีกรรมนำธรรมมาสื่อให้ถึงคน” ทำให้ท่าที่เปลี่ยนไป มองพุทธศาสนาเป็นเรื่องการสร้างเหตุเพื่อรับผล และตอนที่ ๑๑ “วัดถุมงคลต้องใช้ผูกใจประชาชนไว้กับธรรม” จากเดิมท่านมีพระเครื่องไว้ป้องกันภัย แคล้วคากก็เปลี่ยนมาเป็นพุทธานุสติ เครื่องเตือนใจว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาจนเป็นสัมมาสัมพุทธะได้ ด้วยการพัฒนาโดยลำดับ อันนี้เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากการพูดคุย พัฒนาการอีกอย่าง คือฉันตะของท่านฉันตะ ท่านจะฟัง CD ๓ รอบ รอบที่ ๑ ฟังเพื่อเข้าใจภาพรวม รอบที่ ๒ จบประเด็น รอบที่ ๓ ซ้ำอีกรอบ จึงมาเล่าสรุปให้ผู้เขียนฟัง

หัวข้อที่ ๒ คำศัพท์ ให้ไปค้นในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลศัพท์ และพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ผู้เขียนจะให้คำศัพท์โดยอิงเนื้อหาในธรรมบรรยายตามพระใหม่ฯ เช่น ให้ไปค้นคำว่า สังคายนา เพื่อให้โยงเกี่ยวกับเนื้อหา ตอนที่ ๘ “สวดมนต์เป็นเรื่องใหญ่ สวดกันทำไมต้องรู้ให้ชัด” ให้เห็นภาพความสืบเนื่องกันของการรักษาพุทธศาสนาด้วยการท่องบ่นสาธยายที่เรียกว่ามุกขปาฐะ ผู้เขียนยกตัวอย่างประกอบเรื่องการสวดปาฏิโมกข์ทุกกึ่งเดือน (เป็นข้อวัตรที่สายวัดป่าให้ความสำคัญมาก)

อีกด้านก็ให้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ เช่นช่วงต้นพรรษามีการเดินทางทำวัตรคูบา อาจารย์ มีการต้อนรับพระอาคันตุกะของแต่ละวัดที่ต่างกัน จึงถือโอกาสให้ไปหาความหมายของคำว่า ปฏิสันถาร ๒ ยกอีกตัวอย่างปิดท้าย วัดที่จำพรรษามีการทำความสะดวกใหญ่ต้อนรับงานกฐินหลวงพ่อดัดไปชดองค์พระประธานและพระสาวก จึงให้ไปค้นคำว่า พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ ชัดถุท่าคามสะดวกท่านแล้วก็ให้รู้จักประวัติของท่านด้วย ทั้ง ๒ หัวข้อที่ว่ามาเป็นกรณีที่ผู้เขียนได้รับประโยชน์จากการศึกษางานเผยแผ่ของหลวงพ่อดัดฯ จึงปรารถนาให้พระน้องชายได้รับประโยชน์อีกทอด

หัวข้อที่ ๓ เรื่องการภาวนา ทั้งในรูปแบบและชีวิตประจำวัน ช่วงต้นพรรษาการพูดคุยก็เป็นเรื่องของการสร้างกำลังใจให้ภาวนา แต่ช่วงหลังก็ได้ยืนยันแล้วว่าเห็นสภาวะธรรมด้วยจิตที่ตั้งมั่น มีความสุขจากการเจริญเมตตาภาวนา เป็นผลมาจากการที่ท่านขยันสร้างเหตุ

หัวข้อที่ ๔ สนทนาทั่วไป ก็เป็นการแนะนำเรื่อง ข้อวัตร ความเป็นอยู่ และเรื่องทั่วไป ก็บอกท่านว่าหากมีโอกาสจะพาจาริก วัตถุประสงค์วัน สอนโมกข์ วัดอุโมงค์สวนพุทธธรรม

หลังลดยกกระทรวงการจาริกก็มาถึง การไปเยือนวัดญาณเวศวันนั้นเป็นความตั้งใจลึกๆหากท่านฉันท์ะยังไม่ลาสิกข์ก็คงได้จาริกร่วมกัน เหตุปัจจัยอำนวยให้ท่านได้อยู่ต่อ ทริปนี้ได้ท่านอาสาธมฺโมมาร่วมด้วยเรา ๓ รูปนั่งรถทัวร์จากอีสานมาถึงหมอนิดเช้าตรู่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม นั่งรถเมย์สาย ๑๗๐ ลงหน้าปากซอยหน้าวัด เดินเท้าเข้าไปมีโยมใจดีปั่นจักรยานผ่านไปแล้วย้อนกลับมาพร้อมมกกล้วยตากที่แสนอร่อย (คงเพราะความหิว) ขออนุโมทนา ราว ๕๐ นาทีก็ถึงวัดญาณเวศฯ บรรยากาศในวัดก็เต็มไปด้วยพระหนุ่มเป็นส่วนใหญ่ พระที่นี้สนใจศึกษาพุทธธรรมเป็นอย่างมาก บางรูปเรียนบาลี บางรูปเรียนอภิธรรม อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้พระหนุ่มได้หัดเทศน์ก่อนให้พรทั้งเช้าและเพล อันนี้ถือเป็นการกระจายบทบาทให้พระได้ฝึกฝนการสื่อสารธรรม ดูแต่ละรูปจะตั้งใจทำการบ้านเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี อีกทั้งไม่เห็นอาการประมาเลย

ความพิเศษของการจาริกครั้งนี้คือการได้รับความอนุเคราะห์จากท่านไผ่ (พรรษา ๗) คุยธรรมะหัวข้อต้นหาและฉันท์ะ ตลอดจนการคุยธรรมะท่านอาสาสะท่านฉันท์ะ ได้ชิมซั้บความกระตือรือร้นในการศึกษาธรรมะใคร่อยากถ่ายทอด อีกรูปคือท่านประณต (พรรษา ๑๐) เป็นพระนักกิจกรรมและมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ท่านฉายภาพรวมของหนังสือพุทธธรรม ให้เห็นโครงสร้างหนังสือที่นำเสนอพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอนทำให้พระใหม่มีฉันท์ะอยากอ่านวรรณกรรมเล่มนี้ต่อไป

อนึ่งการเดินทางครั้งนี้ได้รับข่าวดีท่ามกลางสถานการณ์ฯของพุทธศาสนาบ้านเรา คือการที่หลวงพ่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้รับการเสนอชื่อให้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ระหว่างนั้นผู้เขียนและท่านฉันท์ะได้จาริกไปเรียนข้อวัตรที่ภาคเหนือ จนหลังวันที่ ๕ ธ.ค. ได้มีโอกาสดูแลฝึกงานมุขิตาจิตหลวงพ่สมเด็จฯ ณ พระอุโบสถ วัดญาณเวศวัน จึงขอผนวกสภาระธรรมจากการทำงานมงคลดังกล่าวเข้ามาไว้ด้วยกัน

ก่อนกล่าวสัมโมทนาียกถาหลวงพ่สมเด็จฯ ท่านได้ส่งกระดาษให้พิธีกรว่าไม่มีเสียงระบบอวัยวะภายในระบบซั้ แต่กระนั้นก็อุตสาหให้แ่งคิดแก่ผู้มาร่วมงานนับพันท่าน ได้รับธรรมอันจำเียน ผู้เขียนขอสรุปสัมโมทนาียกถาออกเป็น ๓ ประเด็นเพื่อให้เข้าใจเนื้อความร่วมกันดังนี้

ตัวงาน ท่ามกลางความยินดีปรีดาของศิษยานุศิษย์ที่หลวงพ่อดีใจเลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (นับเป็นองค์ที่ ๑๘) เนื้อหาแรกของสัมโมทนียกถาหลวงพ่อดีใจได้ให้สติกับศิษย์ผู้กำลังชื่นใจว่าสิ่งสำคัญอยู่ที่ให้เราระลึกนึกถึงว่า งานนี้เป็นการทำงานเพื่อพระราชกรณียกิจของในหลวงรัชการที่ ๙ ที่ทรงเอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยตลอด ส่วนเรื่องสมณศักดิ์เป็นเรื่องสืบเนื่องจากเรื่องหลัก ก็คือเตือนให้ผู้ฟังตั้งหลักให้ดีอย่ามัวปลื้มใจจนลืมที่นำไปของงานวันนี้

ตัวท่าน หลวงพ่อดีใจ ท่านออกตัวว่าทางราชการจะเรียกว่าท่านเจ้าประคุณก็ให้เรียกไปใครเคยเรียก หลวงอา หลวงสูง หลวงพ่อ หลวงปู่ ก็เรียกกันไปตามเดิม ท่านเป็นพระธรรมดาราบหนึ่งไม่ควรให้ความสำคัญมาก ส่วนตอนนี้ท่านเองกำลังทำและทำมาโดยตลอดคือ “ทำงานสร้างเสริมแผ่ขยายความรู้ความเข้าใจธรรมวินัย” คือการให้ประชาชนได้ประพฤติธรรมปฏิบัติธรรม เช่นหนังสือ “ตามพระใหม่ไปเรียนธรรม” ตอนนี้นำเสร็จไปแล้ว ๒๑ ตอน เหลืออีก ๓๙ ตอน ชีวิตนี้คงทำไม่เสร็จ แต่ต้องทำไปจนลมหายใจสุดท้าย หลวงพ่อดีใจโยงให้เห็นภาพว่าตอนนี้ต้องมาตกลงกันให้ตีระหว่างเป็นกับทำ

ตัวธรรม มาถึงสาระสำคัญของสัมโมทนียกถา หลวงพ่อดีใจชี้ว่า ในทางธรรมไม่นิยมถามว่าเป็นอะไร? ถามว่าจะทำอะไร? จากโอวาทที่ชวนให้ผู้เขียนนึกถึงพุทธวาจาที่ว่า “มา ชาตี ปรุจจา จรณญจ ปรุจจา - อย่าถามถึงชาติกำเนิด จงถามถึงความประพฤติ” (อมฤตพจนานา, หน้า ๑๗๗) หลวงพ่อดีใจไม่ว่าจะได้รับการสถาปนาหรือเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นใด ก็ตามแต่ท่านก็มุ่งหน้าทำงานเผยแผ่พระธรรมวินัย ผ่านงานเขียน งานบรรยาย และอื่นๆ ถึงแม้ร่างกายจะมีโรคอาพาธ รุมเร้าก็ไม่เป็นปัญหาใหญ่ หลวงพ่อดีใจกลับได้เรียนรู้ธรรมะจากอาการอาพาธมาแล้วสู่ลูกศิษย์ ฟังอีกด้วย ฉะนั้นผู้ที่ชอบถามว่าหลวงพ่อดีใจป่วยเป็นโรคอะไร ให้ถามใหม่ว่าหลวงพ่อดีใจทำงานเผยแผ่อะไร เราจะได้โน้มนำความวิริยะของท่านมาเป็นตัวอย่างในการพยายามส่งต่อความรู้ความเข้าใจในทางธรรมให้ประชาชน และที่สำคัญเริ่มจากตัวเราก่อน

ผู้เขียนลำดับเหตุการณ์มาถึงบรรทัดนี้ ก็เพื่อบอกกล่าวว่าการจาริกหนนี้เป็นการทำงานส่งต่อประสบการณ์ดี ๆ ให้กับพระใหม่ ได้เห็นความมั่งคั่งของสังฆะที่มีอยู่จริง (แม้ชาวแครงจะได้รับสนธิใจมากกว่าก็ตามที) โดยมีประสบการณ์ที่วัดญาณเวศเป็นประจักษ์พยาน ทั้งหลายทั้งปวงของการจาริกก็เพื่อให้ทั้งผู้เขียนและพระใหม่ได้มีฉันทะในการทำหน้าที่ใฝ่ใจศึกษาธรรมไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดของสังฆม

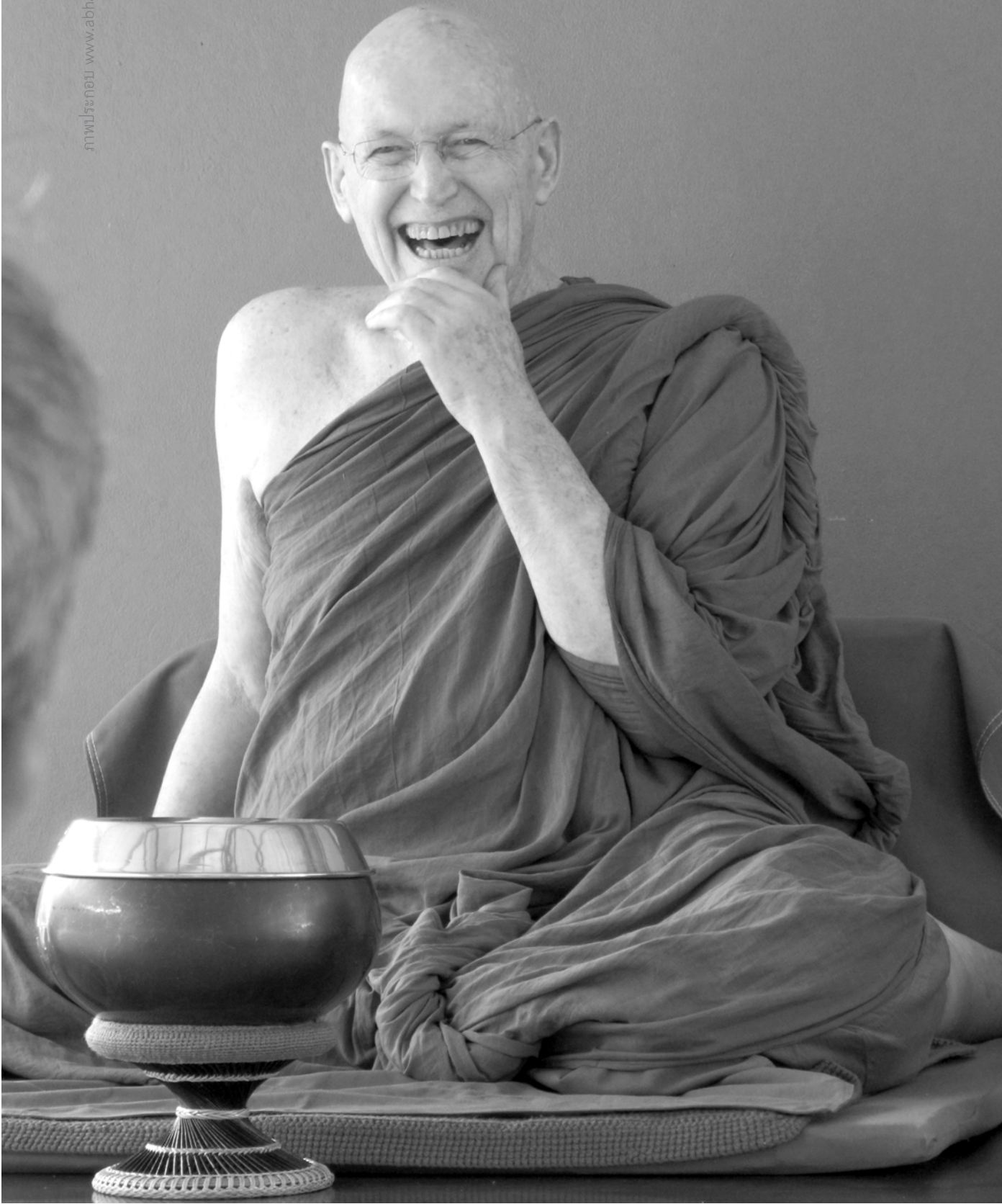
ฉันทะของบุคคลหรือสังฆมจะออกงามหรือไม่ นั่น ผู้เขียนคิดว่าอยู่ที่เมื่อมีบัณฑิตทรงภูมิธรรมมากแล้วพร่ำสอน เราก็ควรโน้มสอดลงสดับรับมาประจักษ์ตามอีกทั้งมีใจกว้างบอกต่อ เราก็จะได้รับความสุขทั้งภายในใจเองและแผ่ขยายสู่เพื่อนมนุษย์ได้อีกด้วย ดังเช่นผู้เขียนและท่านฉันทะวิริยพระน้องชาย ได้รับ

วางใจ ในความรู้เท่าทัน

พระราชสุเมธราชจารย์
(หลวงพ่อสุเมโธ)

... ดังนั้น การปฏิบัติสมาธิภาวนา จึงเป็นเรื่องของการรู้เท่าทันสภาวะ
ที่มันเป็น ซึ่งก็คือ ธรรมชาติ กฎของธรรมชาติ หรือสภาวะตามความเป็นจริง
อย่างความต้องการทางเพศ ก็เป็นเช่นนั้นเอง มันไม่ใช่ของเรา ร่างกายเป็น
ของมันอย่างนี้เอง มันเป็นร่างกายที่เกี่ยวกับเพศ ดังนั้น มันต้องมีแรงขับเคลื่อน
พวกนี้ ร่างกายมีอวัยวะทางเพศ มันสร้างของมันมาอย่างนี้ นี่แหละสภาวะ
ตามความเป็นจริง ดังนั้น มันจึงไม่เกี่ยวกับตัวตนเลย เราไม่ได้สร้างมันขึ้นมา
ขอให้เราเริ่มมองดูสิ่งที่เห็นชัดที่สุด เช่น สิ่งที่เป็นเรื่องพื้นฐานทั้งหลายและ
ร่างกายของมนุษย์ ในแง่ที่มันเป็นสภาวะตามความเป็นจริง มากกว่าที่จะ
สำคัญมันหมายมันโดยความเป็นตัวตน ความหิวและความกระหายก็เป็น
เช่นนั้นเองเหมือนกัน

ให้เราพิจารณาแรงขับเคลื่อนในระดับสัญชาตญาณ ที่เป็นแรงกระตุ้น
เพื่อการเอาชีวิตรอด เรามีสัญชาตญาณด้านการดำรงชีวิตและการสืบเผ่า
พันธุ์ที่เข้มขันรุนแรงมาก ทั้งความหิว ความกระหาย แรงกระตุ้นให้ปกป้อง
ตนเอง และความต้องการความมั่นคงปลอดภัย พวกเราทุกคนต้องการมี
ความรู้สึกลปลอดภัยทางด้านร่างกาย ซึ่งเป็นสัญชาตญาณเพื่อการอยู่รอด
สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องพื้นฐานสำหรับอาณาจักรสัตว์ ไม่ใช่เฉพาะมนุษย์เท่านั้น
มันสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะเราไปสำคัญมันหมายและตัดสินใจเกณฑ์
ให้มันเป็นไปตามมาตรฐานและอุดมคติที่สูงส่ง ดังนั้น เราจึงมีอาการทางจิต
ประสาท บั่นป่วนวุ่นวาย ทำอะไรไม่ถูก สิ่งนี้คือความยุ่งเหยิงที่เราสร้างขึ้น
มาในชีวิตของเรา มันวุ่นวายกันไปหมด

“ ก็เป็นเพียงการรับรู้เข้าใจอย่างหนึ่งที่ปรากฏในปัจจุบัน ก็ขอให้เชื่อมั่นวางใจในความรู้เท่าทันอันนั้น ที่เราจำเป็นต้องรู้ทั้งหมดก็มีเพียงเท่านี้ มันเป็นตามที่มีมันเป็นเท่านั้น ”

ดังนั้น ตอนนี้จึงถึงเวลาพิจารณาให้เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องมองอะไรในทำนองนั้นอีกแล้ว ไม่ว่าเรื่องพวกนั้นมันจะสลับซับซ้อนแค่ไหน แต่การปฏิบัติก็เป็นเรื่องที่ยืดหยุ่นมาก ตรงนี้แหละที่เราจำเป็นต้องอาศัยความอดทนอย่างมาก เนื่องจาก เวลาที่เรารู้สึกสับสนมากๆ เรามักจะขาดความอดทนกับตัวเอง เรามีจิตที่เฉลียวฉลาด คิดอะไรได้รวดเร็ว และมีความปรารถนาที่รุนแรง และพลัดหลงเข้าไปในอะไรพวกนี้ได้ง่าย ที่มันชวนปวดเศียรเวียนเกล้ามากสำหรับเรา เพราะเราไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร เราไม่มีหนทางที่จะพ้นไปจากสิ่งเหล่านี้ เราไม่รู้วิธีที่จะเอาชนะหรือมองเห็นมันในมุมมองตามที่เป็นจริง ดังนั้น ในการแนะนำเข้าหาความเป็นกลาง ซึ่งเข้าหาจุดแห่งความสงบนิ่งและความเป็นปัจจุบัน ณ ที่นี้และเดี๋ยวนี้ คือการที่เอาตมมากำลังบอกช่องทางเอาชนะหรือหลบหนีนั่นเอง แต่ไม่ใช่การหลบหนีโดยให้วิ้งหนีด้วยความกลัว แต่เป็นการหลบหนีผ่านช่องทางหลบหนี ที่เรายังสามารถมองเห็นมุมมองที่ชัดเจนของความวุ่นวาย ความสับสน และตัวตนอันซับซ้อนที่เราสร้างขึ้นมาแล้วสำคัญมันหมายความว่า

วิธีปฏิบัติเรียบง่ายและไม่ได้ยุ่งยากซับซ้อนอะไร แต่ถ้าเราเริ่มคิดเกี่ยวกับวิธีการนี้ขึ้นมา เราก็จะทำให้มันกลายเป็นเรื่องสลับซับซ้อน ด้วยความคิดประเภทว่า “เฮ้อ...ไม่รู้ว่าจะทำให้ได้หรือเปล่า...” แต่ตรงนี้แหละ ที่ความเชื่อมั่นวางใจที่พูดถึงนั้นจะเข้ามามีบทบาท คือถ้าหากเรารู้ทันว่า ความคิดที่ว่า “เฮ้อ...ไม่รู้ว่าจะทำให้ได้...” ก็คือการหมายรู้เรื่องราวอย่างหนึ่ง ซึ่งปรากฏในปัจจุบัน หรือความคิดที่ว่า “ฉันคงบรรลุนิพพานไม่ได้หรอก” ก็เป็นเพียงการรับรู้เข้าใจอย่างหนึ่งที่ปรากฏในปัจจุบัน ก็ขอให้เชื่อมั่นวางใจในความรู้เท่าทันอันนั้น ที่เราจำเป็นต้องรู้ทั้งหมดก็มีเพียงเท่านี้ มันเป็นตามที่มีมันเป็นเท่านั้น

เราจะไม่ไปตัดสินเรื่องราวที่เป็นการรับรู้เข้าใจนั้น เราจะไม่พูดว่า “เรื่องนี้ไม่เข้าท่าเลย” เราจะไม่ต้องเสริมเติมแต่งอะไรเข้าไป และการรู้เท่าทันต่อเรื่องราวที่ได้รับรู้นั้นแหละ คือสิ่งที่อาตมากำลังชี้ให้เห็น ซึ่งสิ่งนี้ก็คือความรู้ตัวทั่วพร้อม ขอให้เรียนรู้ที่จะเชื่อมั่นวางใจต่อความรู้ตัวทั่วพร้อมนั้น แทนที่จะเชื่อในรายละเอียดที่เร่ืองราวนั้นกำลังพูดถึง เรื่องราวที่รู้นั้นอาจจะเป็นสามัญสำนึกทั่วไปที่ควรทำก็ได้ แต่ความยึดมั่นในเรื่องนั้น คือจุดที่จะทำให้เราพลัดหลงเข้าไปในนั้น เช่น

“เราควรฝึกสมาธิภาวนา เราไม่ควรเป็นคนเห็นแก่ตัว เราควรจะฝึกให้มีวินัยมากกว่านี้ และมีความรับผิดชอบต่อชีวิตตัวเองให้มากกว่านี้”

ที่ว่่านี้ จัดเป็นคำแนะนำที่ดีมาก แต่ถ้าอาตมาไปยึดมั่นเข้า จะเกิดอะไรขึ้นล่ะที่นี้ อาตมาก็จะหันกลับไปคิดว่า

“เราไม่มีความรับผิดชอบเพียงพอ เราจะต้องรับผิดชอบให้มากกว่านี้ ไม่ควรเห็นแก่ตัว เรามันเห็นแก่ตัวเกินไป เราไม่ควรเป็นแบบนี้”

" ธรรมชาติที่แท้จริงของเรา คือความรู้ชนิดนี้ ซึ่ง เป็นสภาวะที่บริสุทธิ์ เป็นธรรมชาติรู้ที่บริสุทธิ์ เป็นความรู้ทั่วพร้อมที่พอองใส เรากำลังเรียนรู้ที่จะรู้จักสภาวะที่ ว่าเป็น และหัดอยู่กับสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นบ้านที่แท้จริงของเรา สิ่งที่เราเป็นจริงๆ ไม่ใช่สิ่งที่เราคิดว่าเราเป็น ตามการปรุง แต่งในใจของเรา "

ในที่สุด อาตมาก็จะกลับเข้าสู่วังวนความเคยชินอีกครั้ง คำแนะนำที่ดี ที่สุดอาจจะทำให้คนเราตื่นกลัวก็ได้ แล้วจะทำอย่างไรดี? ขอให้วางใจต่อความ รู้เท่าทันในเรื่องนั้น ความคิดที่ว่า "ฉันควรมีความรับผิดชอบ" ก็จะถูกมองเห็นได้ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของเราต่อความคิดนี้ จะไม่ใช่การเกาะเกี่ยวยึดถืออีก ต่อไป แต่ถ้าคำแนะนำนั้นสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เราควรทำตาม ถ้าอย่าง นั้น ก็เพียงมีความรับผิดชอบต่อให้มากขึ้น การปฏิบัติแบบนี้จึงไม่ใช่เรื่องของการ ปฏิเสธ กลบเกลื่อน ตำหนิดเตียนหรือยอมเชื่อ แต่เป็นเรื่องของความเชื่อมั่น วางใจ ต่อการใส่ใจและความรู้ตัวทั่วพร้อม แทนที่จะมัวพยายามหาทางออก อยู่บนวังวนความเคยชิน โดยใช้ความคิดและนิสัยที่ซับซ้อน ซึ่งมีแต่จะทำให้ เราเวียนหัวและสับสนมีนง

จุดแห่งความสงบนิ่ง จะทำให้เราเห็นแง่มุมที่รอบด้านของธรรมชาติ ปรุงแต่ง ของวังวนความเคยชินและความสับสนวุ่นวาย และช่วยให้เรา เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นอย่างที่เราควรจะเป็น นั่นคือ การรู้เห็นตามสภาวะที่มันเป็น แทนที่จะเป็นการไปทำคามสำคัญมันหมายสิ่งนั้นโดยความเป็นตัวตน ถึงตอนนั้น เราจะเห็นว่า ธรรมชาติที่แท้จริงของเรา คือความรู้ชนิดนี้ ซึ่งเป็น สภาวะที่บริสุทธิ์ เป็นธรรมชาติรู้ที่บริสุทธิ์ เป็นความรู้ทั่วพร้อมที่พอองใส เรากำลังเรียนรู้ที่จะรู้จักสภาวะที่ว่าเป็น และหัดอยู่กับสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นบ้านที่แท้ จริงของเรา สิ่งที่เราเป็นจริงๆ ไม่ใช่สิ่งที่เราคิดว่าเราเป็น ตามการปรุงแต่งใน ใจของเรา.

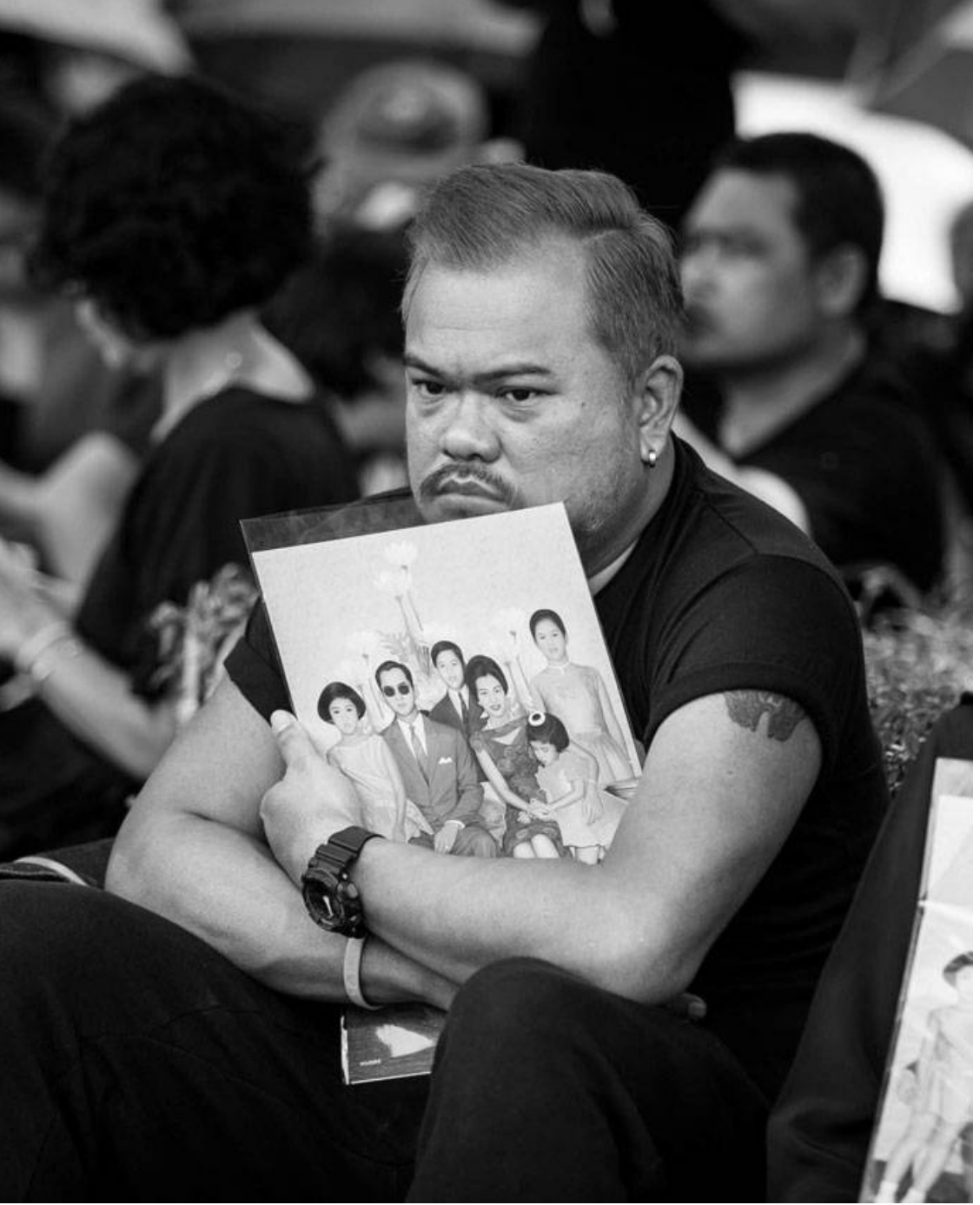
เคารพพระอุปัชฌาย์

ครั้งหนึ่งในที่ประชุมสงฆ์ประจำปีที่วัดหนองป่าพง พระเถระรูปหนึ่งได้แสดงความเห็นว่า “พระวัดบ้านย่อหย่อนต่อพระธรรม พระวินัย รับเงินรับทอง มีศีลไม่เสมอกัน มีกฏฐิไม่เสมอกัน มีศีลาจารวัตรไม่เสมอกัน พระวัดหนองป่าพงและวัดในสาขาจะไม่ร่วมทำสังฆกรรมใด ๆ ไม่ว่าพระรูปนั้นจะเป็นใครก็ตาม ขอให้ถือเป็นข้อวัตรปฏิบัติสืบไป ไม่สมควรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับแม่แต่ให้การอุปฐาก เพราะอาจทำให้เราตกเป็นอาบัติไปด้วย”

หลวงพ่อกำนั่งฟังตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วกล่าวเชิงเปรียบเทียบขึ้นท่ามกลางหมู่สงฆ์ด้วยสำเนียงปนเศร้าว่า

“ผมมีพ่อเป็นขี้เมา พวกท่านจะให้ผมฆ่าพ่อหรือไร พวกท่านโชคดีที่มีพ่อไม่ใช่ขี้เมา ออกมาปฏิบัติก็เจออาจารย์ดี ส่วนผมนอกจากจะมีพ่อขี้เมาแล้ว ก็ยังต้องดิ้นดันปฏิบัติเอาเอง จนพอรู้ทางแล้วจึงได้โอกาสพบครูมาอาจารย์พอได้แนวทางของสัมมาทิฐิมาบ้าง ไม่ใช่ที่ผมไม่อยากมีครูมาอาจารย์ดีอย่างพวกท่านนะ แต่เป็นเพราะว่าผมไม่มีทางเลือก”

หลังหลวงพ่อกำนั่งจบ ก็ไม่มีรูปใดแสดงความคิดเห็นอื่นอีก ทุกรูปต่างซาบซึ้งในความกตัญญูกตเวรีของท่านจนสะเทือนใจกันไปทั่วเมื่อได้ยินหลวงพ่อกำพูดเช่นนั้น จากนั้น ก็ไม่มีพระรูปใดหยิบยกเอาประเด็นดังกล่าวมาพูดหรือนำเสนออีกเลย

มีกำลังกายที่แข็งแรง
มีกำลังใจที่เข้มแข็ง
หนักแน่นและมีสติ
รู้เท่าทันอยู่เสมอ

จากเหตุที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ เวลา ๑๕ นาฬิกา ๕๒ นาที สิริพระชนมพรรษาปีที่ ๘๙ ทรงครองพระราชสมบัติได้ ๗๐ ปี ผมก็ขออันเชิญพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่พุทธศักราช ๒๕๕๙ ที่พระองค์พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย ความว่า

"ปวงชนชาวไทยทั้งหลาย บัดนี้ถึงวาระจะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทุกๆ คน ให้มีความสุข ความเจริญ ความสำเร็จ สมประสงค์ในสิ่งที่ปรารถนา สุขความเจริญนี้ แม้เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง แต่ในวิถีชีวิตของคนเรานั้นย่อมต้องมีทั้งสุขและทุกข์ ทั้งความสมหวังและผิดหวังเป็นปรกติธรรมดา ทุกคนจึงต้องเตรียมตัวเตรียมใจและเตรียมการให้พร้อมอย่าประมาท ในปีใหม่นี้จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้สร้างเสริมและรักษาสุขภาพของตนให้สมบูรณ์ ให้มีกำลังกายที่แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็ง หนักแน่นและมีสติรู้เท่าทันอยู่เสมอจะได้สามารถนำพาตนให้ผ่านพ้นสถานการณ์ต่างๆ อันไม่พึงประสงค์จนบรรลุถึงความสุขความเจริญ และความสำเร็จได้ดังที่ตั้งใจปรารถนา ขออนุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงคุ้มครองรักษาท่านทุกคนให้ปราศจากทุกข์ ปราศจากภัย ให้มีความสุขกาย สุขใจตลอดศกหน้านี้ โดยทั่วกัน "

**" ถ้าผมเข้าใจไม่ผิดพระองค์ท่านสอนให้เราเห็นไตรลักษณ์
น่ะครับ ไม่ธรรมดาเลยน่ะครับสำหรับพรปีใหม่นี้ และท่าน
ยังสอนให้เราดูแลร่างกายให้แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็ง
หนักแน่น มีสติรู้เท่าทันอยู่เสมอ อันนี้คำตันทนทางการ
ปฏิบัติน่ะครับ "**

ผมไม่แน่ใจว่าคนอื่นว่าอย่างไร แต่สำหรับผมแล้วผมว่าพระองค์ท่านมักจะแฝงธรรมะในพระราชดำรัส คำสอน หรือแม้แต่พรที่พระองค์ท่านพระราชทานให้พวกเราเสมอ อย่างเช่นในพรปีใหม่ที่พระองค์พระราชทานให้เราที่ผมนยกมานี้ ผมว่าท่านสอนลึกน่ะครับ แต่มาในรูปแบบที่เรียบง่ายต่อความเข้าใจของทุกคน ถ้าผมเข้าใจไม่ผิดพระองค์ท่านสอนให้เราเห็นไตรลักษณ์น่ะครับ ไม่ธรรมดาเลยน่ะครับสำหรับพรปีใหม่นี้ และท่านยังสอนให้เราดูแลร่างกายให้แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็ง หนักแน่น มีสติรู้เท่าทันอยู่เสมอ อันนี้คำตันทนทางการปฏิบัติน่ะครับ รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง มีกำลังใจเข้มแข็งอันนี้ก็คือมีจิตใจที่เต็มไปด้วยความอดทน และมีสติรู้เท่าทัน ถ้าเราตีความพรปีใหม่ของท่านดีๆนี่คือการสอนธรรมะนั้นเองครับ

หลักที่ครูบาอาจารย์ท่านสอนไว้ว่า “มีสติรู้กายรู้ใจ (รู้รูปรู้นาม) ตามความเป็นจริงด้วยจิตที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง” นั้น ก็เริ่มจากการสี่สติ สติก็คือความระลึกได้ ระลึกถึงสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นกับรูปนามหรือกายและใจ ดูกายที่เคลื่อนไหว ตึงร้อนอ่อนแอ แข็ง ดูใจที่หลงที่เผลอไปทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (หรือความคิด) หรือดูความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นนั่นเอง เราก็ดูกายและใจที่มันทำงานของมันเอง ดูเหมือนเป็นคนอื่นที่กำลังมองดูนั่นเอง ร่างกายเคลื่อนไหว ใจเป็นคนดู แขน ขา คอ ไหล่ มือ เท้า นิ้ว หัว ขยับก็รู้ ร่างกายแข็งตึงไหวตวง ไหนก็รู้ ความรู้สึกเกิดขึ้นที่จิตก็รู้ตาม จิตหลงไปก็รู้ จิตเพ่งไปก็รู้ จิตจะหลงไปทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย หรือความคิดก็รู้ เกิดความรู้สึก โกรธ เบื่อ อยาก ยินดี พอใจ ยินร้าย เสียใจ อิจฉา เกิดขึ้นก็ตามรู้

สมมติร่างกายปวดเมื่อย อยากขยับก็รู้ทันกายที่เมื่อย รู้ตามใจที่อยาก หรือคันที่แขน เราก็อาจจะรู้อาการขยับที่อะไรสักอย่าง(แขน) หรือตามรู้ความรู้สึกอยาก(จะเกาแขน)ที่เกิดขึ้น บางคนไม่รู้สักอย่างนะครับ แต่รู้สึกรำคาญ ก็ตามรู้ความรู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจก็ได้ หรือเวลาตาเห็นภาพในหลวงทรงงาน จะรู้ตามว่าจิตมันหลงไปทางตาก็ดีนะครับ ถ้าไม่ทันอาการของจิตที่หลงไปทางตาก็รู้ตามความรู้สึกชอบใจ อืมใจ พอใจ ที่เกิดขึ้น หูได้ยินเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี จะรู้ตามว่าจิตมันหลงไปทางหูก็ได้ ถ้าไม่ทันอาการของจิตที่หลงไปก็รู้ตามความรู้สึกชอบใจ ซึ่งใจ ปิติ พอใจ ที่เกิดขึ้นก็ได้

ทุก ๆ เวลาที่มีสิ่งมากระทบเราทั้งทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ(ความคิด) พอกระทบแล้วมันก็เตือนมาที่ใจ บางคนก็ไม่ได้ใส่ใจไม่สนใจที่จะมองที่จะรู้ตาม คนที่ฉลาดหน่อยก็ค่อยๆเก็บแต่มาจากชีวิตประจำวันนี่แหละครับ ที่ละเล็กทีละน้อย กระทบก็รู้ หลงไปก็รู้ ความรู้สึกเกิดขึ้นก็รู้ รู้เท่าที่จะรู้ได้ ไม่ต้องอยากรู้ให้เยอะ ไม่ต้องจงใจที่จะต้องรู้ให้ได้ ทำสบายๆไม่เครียดหรือกดดันตัวเองจนเกินไป แต่ก็ไม่ใช่หละหลวมละเลยไม่ใส่ใจ ทั้งวันรู้ทันอยู่แค่ครึ่งสองครึ่งนะครับ ผมก็บอกไม่ได้หรอกครับว่าอย่างไรหนถึงจะพอดี คำว่าพอดีนี้แต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนมีบารมีมามาก บางคนมีบารมีมาน้อย บางคนเคร่งนิดๆ แล้วจะดี บางคนเคร่งนิดเคร่งหน่อยก็จะเกิดความเครียดความกังวล ต้องหาจุดที่พอดีของตัวเองนะครับ หาอย่างไร ก็จากการสังเกตตัวเองนั่นแหละครับ ดูว่าอันไหนแค่นั้นที่เราทำแล้วกุศลเจริญ ออกศลเสื่อม แต่ที่ต้องระวังคืออย่าให้กิเลสหลอกนะครับ บางทีกิเลสก็มาในรูปแบบของผู้หวังดี วันนี้เราเหนื่อยมามาก ควรจะพักผ่อนเอาแรง เดี่ยวค่อยเจริญสติหลังจากพักผ่อนก็ทำจะดีกว่า ตอนนี้อ่านไปก็มีแต่โมหะ ว่าแล้วก็ไปนอน อันนี้กิเลสหลอกแล้วนะครับ ไม่ว่าจะอะไรก็ตาม สติจำเป็นในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อนะครับ เหนื่อยก็รู้ว่าเหนื่อย ท้อก็รู้ทัน หมัดแรงก็รู้ว่าหมัดแรง แค่นี้ก็คือการปฏิบัติแล้ว

ที่สำคัญอีกเรื่องคือการรักษาศีลนะครับ ศีลห้าเป็นอย่างน้อย เพราะศีลจะช่วยทำให้ใจเราไม่กระเพื่อมมากนัก ทำให้มีจิตใจที่เหมาะสมที่ควรกับการปฏิบัติธรรม และก็ต้องปฏิบัติในรูปแบบ ทำให้ต่อเนื่องทุกวันอย่างน้อยวันละ ๑๕ นาที จะทำอะไรก็ได้ แล้วแต่ที่เราเป็นกุศลทำแล้วมีความสุข เราก็เลือกเอาสิ่งนั้นมาทำ เามาปฏิบัติ การปฏิบัติในรูปแบบนี่เป็นการซ้อมการมีสติในชีวิตประจำวัน เป็นการเตรียมความพร้อมให้จิตใจสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันได้นั่นเอง หากไม่ปฏิบัติในรูปแบบอย่างต่อเนื่องเราอาจจะหมดแรงสำหรับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หรือถูกกิเลสต่างๆหลอกเอาง่ายๆนะครับ ตรงนี้สำคัญจริงๆ

ที่บอกว่าจะเดินตามรอยเท้าพ่อ ในแง่การปฏิบัติธรรม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ท่านปฏิบัติไว้เป็นแนวทางให้เราแล้วนะครับ ครูบาอาจารย์ท่านแล้วว่า ท่านมีเวลาสองสามนาที่ที่ท่านก็ปฏิบัติ หรือเวลาท่านนั่งรถไปท่านจะต้องไปปฏิบัติภารกิจ พอเตรียมเสร็จ เวลาที่เหลือสองสามนาที่ท่านก็ปฏิบัติของท่าน เวลาเล็กเวลาน้อยท่านไม่ทิ้งไปเปล่าๆนะครับ ท่านเก็บเอามาปฏิบัติได้หมด เราที่จะเดินตามรอยท่าน เวลาสองสามชั่วโมงเรายังหลงยังผลออกไปเลยนะครับ ยากนะครับที่จะได้เกิดในแผ่นดินของพระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงธรรม เรามีโอกาสแล้ว เราเห็นแนวทางท่านแล้ว อย่าปล่อยโอกาสเหล่านี้หลุดลอยไป สุดท้ายนี้ ขอยกเอาพรปีใหม่ของท่านมาอีกครั้งนะครับ “มีกำลังกายที่แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็ง หนักแน่นและมีสติรู้เท่าทันอยู่เสมอ”

ตักบาตรเดือนเกิดแรกเริ่ม

ประเดิมความเข้าใจบุญ ๓ ชั้น

วันนี้ถือว่าเป็นโอกาสอันดี ถือว่าเป็นครั้งแรก ของกิจกรรมเช่นนี้ เนื่องในปี ๒๕๕๙ ก็คือการทำบุญตักบาตร ซึ่งได้คุยกับโครงการวัดบรรดาลใจ ก็คือในเรื่องของการตักบาตรเดือนเกิด คำว่าตักบาตรเดือนเกิดก็หมายความว่า เราก็คงอยากจะช่วยญาติโยมด้วย บางคนเกิดเดือนใด อยากจะทำบุญกับพระสงฆ์หมู่ใหญ่ทำได้ยาก ก็ถือว่าให้คนที่เกิดเดือนนั้น ร่วมกันสักวันหนึ่ง ร่วมกันทำบุญ นี่ก็คือวัตถุประสงค์เดิมของการทำบุญเดือนเกิด แต่ว่าก็มาประจวบกับเหตุการณ์ไม่คาดฝัน นั่นก็คือข่าวการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา กิจกรรมตักบาตรก็เลยเปลี่ยนมาเป็นการถวายเป็นพระราชกุศล

กิจกรรมในวันนี้นั้น ถ้าถามว่าเป้าหมายคืออะไร คำตอบก็คือเป้าหมายมุ่งเน้นในเรื่องบุญ คำว่าบุญคืออะไร บุญก็แปลได้หลายความหมาย แปลได้ว่าเป็นเรื่องของความดีงาม ความเย็นใจ ความสบายใจ ความสุข นี่เป็นความหมายของบุญโดยกว้างๆ แต่ถ้าถามว่าแนวทางแห่งการทำบุญนั้นคืออะไร ส่วนใหญ่ชาวพุทธของเราจะติดอยู่กับการทำบุญในเรื่องของการเป็นผู้ให้อยู่ฝ่ายเดียว อาตมาเคยได้ยินเรื่องเล่าจากพระอาจารย์ ดร.จรรยา สุทธิญาณิโณ เล่าว่า เมื่อก่อนนั้นหลวงพ่อกุศลทาส ได้มีโอกาสคุยกับอุบาสกคนหนึ่ง อุบาสกคนนี้เป็นคนจีน มาถามหลวงพ่อกุศลทาสว่า บุญเป็นยังไง หลวงพ่อก็ตอบไปว่า บุญเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ พอถามจบหลวงพ่อก็ตอบถามอาแป๊ะท่านนั้นว่าเข้าใจบุญว่าอย่างไร อาแป๊ะก็ตอบว่ารู้แล้วๆ ว่าบุญนั้นคืออัฐต้องให้ลืออย่างเดียว แต่จริงๆ แล้วหลวงพ่อกุศลทาสไม่ได้แปลความหมายของคำว่าให้เป็นแต่เพียงการให้สิ่งของ แต่คำว่าให้นั่นคือการเสียสละอัตตาในตัวเอง ความเห็นแก่ตัวในหลาย ๆ ความหมาย แต่อาจจะเป็นข้อจำกัดของการสื่อสาร อาแป๊ะเลยเข้าใจว่ามีแต่เรื่องของการให้อย่างเดียว

จริงๆ แล้วบุญนั้นเกิดขึ้นได้ถึง ๑๐ ประการ ด้วยกัน แต่ในสิบประการนั้นน้อยมาที่ ๓ ก็คือ ทาน ศีล ภาวนา ทาน ก็แปลว่าการให้ ซึ่งปกติบุญโดยมกัทำได้อยู่แล้ว แล้วก็ทำเก่งด้วย อาตมาไป ที่ไหนก็ตามเรื่องของการให้ บุญโดยมกัทำได้ง่ายมาก แต่พอเลยขึ้นจากการให้ไปแล้ว เช่น การรักษา ศีลก็เริ่มยากแล้ว ไม่ต้องพูดถึงเรื่องของการภาวนา ถ้าหากว่ามีป้ายประกาศสองป้ายติดกัน ป้ายหนึ่ง ประกาศคอนเสิร์ตครั้งยิ่งใหญ่ จำหน่ายตัวที่นั่นที่นี้ ราคาแพงโยมก็ไปกัน แต่อีกข้างหนึ่งมีป้ายประกาศ บอกว่า ขอเชิญร่วมปฏิบัติธรรม ไม่ค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น กินฟรี อยู่ฟรี ดีทุกอย่าง ถามว่าคนส่วนใหญ่ จะหลังไหลไปทางใด คนส่วนใหญ่ก็จะหลังไหลไปทางความบันเทิง นี่เป็นเครื่องวัดว่า คนไทยเรานั้น ยังติดอยู่ในการทำบุญขั้นเริ่มต้นอยู่

พระพุทธเจ้าท่านสรรเสริญการให้ ว่าการให้เป็นสิ่งที่ดี แต่ว่าการทำบุญไม่ได้จบอยู่ที่การให้ เช่นครั้งหนึ่งอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้มาพร้อมกับเศรษฐีทั้งหลายในเมือง มาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ตรัสถามว่า เป็นยังไงเศรษฐีท่านสบายดีหรือ มีความสุขกับการให้ทานดีหรือ เศรษฐีก็ตอบว่า พระเจ้าข้า หม่อมฉันมีความสุขยินดีกับการให้ทานไม่รู้จักอึด พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า ดีแล้ว แต่เธออย่าพอใจแค่นั้น หมายความว่าเราอย่าพอใจแต่เพียงการให้เพียงอย่างเดียว เพราะสิ่งหนึ่งที่สำคัญมากกว่านั้นก็คือ จิตใจของเรานั้น ต้องได้รับการอบรมด้วย พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า เมื่อไหร่ก็ตามพวก ท่านทั้งหลายว่างจากหน้าที่การงาน จงหาสถานที่ที่เหมาะสม ที่สมควร วิเวก แล้วเจริญภาวนา อันนี้เป็น สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำ พระองค์ไม่ได้พอใจอยู่แค่การให้ทาน พระพุทธเจ้าไม่ได้บอกว่าการให้ทาน ยิ่งมากยิ่งดี แต่ท่านเป็นเพียงแค่นั่งได้ก้าวแรกของบุญทั้งหลาย เพราะปลายทางของท่านนั้น ก็คือ การได้อยู่เสวยกับสมบัติ อันประณีต สมบัติที่ดี ทำให้ชีวิตมีความสุข นั่นคือการให้ทาน เมื่อคนเราตายไปแล้ว แต่ในทางสังคม เมื่อคนในสังคมมีการให้ทานกันมาก ก็หมายความว่า ที่นั่นๆ มีความเห็นแก่ตัว น้อยลง

แต่สิ่งหนึ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้อยู่เสมอว่า สมบัติทั้งที่เราได้จากการทำบุญนั้น ปกป้องเราไม่ให้ตกนรกไม่ได้ เพราะเวลาเราได้เสวยบุญ เสวยกุศลนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะเป็นคนดีได้เสมอ แต่ในบางครั้งจิตใจของเราถูกความโลภเข้ามาบังตา เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะดีมากกว่านั้น คือเรารู้จักควบคุมพฤติกรรม คือ การรู้จักอบรมทางกาย วาจา ใจตัวเองให้มีปกติไปในทางที่ดี มีคนถามว่าศีล แปลว่าอะไร เมื่อก่อนอาตมาก็มองว่าศีลแปลว่าปกติ ก็เข้าใจว่าปกติคนเราไม่ฆ่ากัน ปกติคนเราไม่ทำร้ายกัน เข้าใจอย่างนั้น แต่พอมาศึกษาหลายๆ เข้าแล้ว ปกติในที่นี้คือ สิ่งใดที่ทำมากๆ แล้ว บ่อยๆ จนกลายเป็นนิสัย นั่นเรียกว่าปกติ เช่น คนบางคนมาเข้าทุกวัน แต่วันใดที่มาสาย เพื่อนก็จะบอกว่า ทำไม่ถึงมาสาย แสดงว่าคนๆ นั้น มาเข้าทุกวัน แต่ถ้าวันใดวันหนึ่งเราไปที่ทำงานแล้วเพื่อน บอกว่าวันนี้ฝนน่าจะตกเพราะมาเช้า แสดงว่าทุกวันเรามาสายเป็นปกติ นี่คือคำว่าปกติ ปกติขี้เกียจไหม หรือ ปกติเป็นคนขยัน เพราะฉะนั้นสิ่งใดก็ตาม ที่ทำบ่อยๆ จนเป็นนิสัยก็เรียกว่าเป็นศีล เหมือนพระสงฆ์ ที่มาบวชอยู่ที่วัดก็เหมือนกัน มาอยู่ที่วัดก็มาฝึกตัวเองในการทำสิ่งต่างๆ ทำให้เป็นนิสัยมากขึ้น เช่น ตื่นเช้าๆ เป็นนิสัย ที่นี้พระสงฆ์วัดอุโมงค์ท่านตื่นเวลาตีสามครึ่ง ทำวัตรดีสี่ ดีห้าครึ่งออกเดินไป

บิณฑบาต แต่ถ้าใครก็ตามที่มาใหม่ ๆ จะรู้สึกวุ่นวาย เพราะมันขัดกับความเคยชินของเรา วันก่อนถามพระใหม่ว่าเป็นไงตื่นตีสามครึ่ง ตื่นไหวใหม่ เขาบอกว่าถ้าผมอยู่ที่บ้าน ตีสามครึ่งผมกำลังเข้านอนครับ มันกลายเป็นว่าเรามีปฏิกิริยาอย่างนั้น พอมาที่วัดก็เลยต้องแก่นิสัย เพราะฉะนั้นการที่คนเราจะมีศีลได้นั้น ก็หมายความว่าคนที่คนๆ นั้นหัดที่จะฝืนใจตนเอง บังคับตัวเอง นี่เป็นสิ่งที่หลายๆ คนต้องหัดกัน นี้เรียกว่าศีล

สุดท้ายคือปัญญา หรือ ภาวนา คำว่าภาวนาในที่นี้ หมายถึงการทำให้เกิดสิ่งดีๆ ขึ้นมา ในชีวิตของเราให้ได้ อุปมาเหมือนดังต้นไม้ ท่านบอกว่าให้ใช้ชีวิตเหมือนกับต้นไม้ คือต้นไม้ไปอยู่ในที่ อยู่แล้ว หรือว่าที่ใดก็ตาม มันจะพยายามที่จะเจริญเติบโตขึ้นทุกปีๆ ถึงเวลาที่เหมาะสมมันจะให้ดอก ให้ผล ตามเวลาที่สมควร ชีวิตของเราก็ต้องเป็นในลักษณะที่เหมือนกับต้นไม้ คือต้องโตขึ้น แต่คำว่าโตของเราไม่ได้โตที่น้ำหนัก ไม่ได้โตที่ไขมัน ไม่ได้โตที่น้ำตาล แต่หมายความว่าโตในที่นี้ คือโตคุณธรรม ภายใน โตสิ่งที่ดีงามภายในก็หมายความว่า เราเป็นคนที่เจ้าอารมณ์เราก็ต้องรู้จักที่จะควบคุมอารมณ์ตัวเอง เราเป็นคนที่พูดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ก็หัดพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ บางครั้งบางครั้งเราแทนที่เราจะเป็นผู้พูดหรือได้ตอบเสมอ เปลี่ยนเป็นผู้รับฟัง การเป็นผู้รับคนอื่น เราก็จะได้ประโยชน์มากเช่นกัน นี่เป็นสิ่งที่สำคัญและทำให้เราได้รับประโยชน์ นี่ก็คือการภาวนาเหมือนกัน

ภาวนาแปลว่าการฝึก อย่างตอนนี้คุณโยมนั่งอยู่ต่อหน้าพระ โยมก็กำลังหัดภาวนาอยู่ ภาวนา โดยการที่เราตั้งใจ แล้วลองพิจารณาดูซิว่าสิ่งที่เอาตมาพูดไปนั้นตั้งแต่ต้นจนถึงเดี๋ยวนี้ เป็นเวลาพอสมควรแล้ว คนโยมฟังเอาตมาได้ตลอด หรือฟังไปคิดตามไป หรือฟังไปแล้วเถียงไป มันมีหลายอย่าง ยิ่งบางคนฟังไปมากเข้าๆ จะยิ่งรู้สึกอึดอัดมากขึ้น แต่บางคนยิ่งฟังๆ ยิ่งสบายใจมากขึ้น พิจารณาดูว่าเรามีการพัฒนาไปในด้านใด เพราะฉะนั้นถ้าเรารู้จักเป็นผู้ที่พัฒนาตนเอง ตั้งแต่พัฒนากาย ตรงที่ว่าหัดเป็นผู้รู้จักรับฟัง พัฒนาศีล ฝึกฝนควบคุมการกระทำของเรา ที่จะมีต่อผู้อื่นไปในทางที่ดีงาม พัฒนาจิต ฝึกจิตตัวเองให้เป็นผู้มีความสว่าง สะอาด สงบอยู่เสมอ และสุดท้ายพัฒนาปัญญา คือรู้จักพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้เที่ยงตรง ให้ถูกต้องมากขึ้น การพัฒนาได้เช่นนี้ เมื่อมันประสบผลที่ดี ก็คือว่าเมื่อบารมีมันเต็มเปี่ยม มันจะกลายเป็นเครื่องคุ้มครองชีวิตของเรานั้น ให้เป็นไปในทางที่ดีที่งามมากขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็จะส่งผลให้เรานั้น เป็นผู้มีความสุข เป็นผู้มีความเจริญ ทั้งในด้านของชีวิต ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง มีความสุขมีความเจริญในการที่จะทำงานทั้งหลายทั้งปวง ด้วยความสุขกาย ด้วยความสบายใจ นี่เป็นผลจากการสั่งสมบุญที่โยมทั้งหลาย ได้สั่งสมบุญให้ ดีแล้ว

เพราะฉะนั้นการเทศนาเนื่องในโอกาสของการทำบุญตักบาตร เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศของเราในวันนี้ จุดมุ่งหมายสำคัญจึงไม่ได้อยู่แค่การให้ทาน แต่ให้โยมได้พัฒนาบุญเกิดขึ้นทั้งสามทาง ทั้งในด้านทาน ในด้านศีลและในด้านภาวนา ให้ทั้งสามทางนี้ส่งอานิสงส์ผลให้โยมมีความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป.

อาชีพรตามพุทธประเพณี

ตักบาตร สารีต

มานิต ภิกขุ

ที่สวนโมกข์ไชยา จะมีกิจกรรมหนึ่งที่กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมต้นแบบ ที่ท่านอาจารย์พุทธทาสนำกลับมาทำให้อีกครั้ง นั่นคือ การตักบาตรสารีต สารีต แปลว่า ทำให้ดู ตักบาตร อันนี้คงไม่ต้องแปล เพราะการตักบาตร เป็นการทำบุญ ที่ชาวพุทธบ้านเราทำกันเป็นเรื่องปกติ บ้างก็ทำเป็นกิจวัตรทุกเช้า บ้างก็ทำในวาระ พิเศษ เช่น วันพระสำคัญ วันคล้ายวันเกิด วันหยุดเทศกาล หรือ ใส่บาตรเพื่ออุทิศ ให้กับญาติมิตรที่ล่วงลับ

สิ่งของที่ใส่บาตร ก็เป็นอาหารคาวหวาน ผัก ผลไม้ ตามที่ท่านบดินทร์จะสรรหา มาถวายพระท่านด้วยจิตศรัทธา ในอดีตของที่ใส่บาตรเป็นของคัดสรรจัดเตรียม อย่างปราณีต ข้าวสุกที่หุงสวยก็เป็นข้าวปากหม้อ โดยจะตักข้าวใส่ขันเอาไว้ก่อน ส่วนที่เหลือก็เป็นของลูกหลานที่กินกันในภายหลัง ต้มแกงก็จะเป็นส่วนของที่มี คุณภาพดีที่สุด ผักผลไม้ก็ล้วนสดใหม่ที่รูปผลสวยงาม ด้วยศรัทธาที่มีต่อพระ ศาสนา ของที่ถวายของแด่พระสงฆ์จึงเป็นของที่ปราณีตที่สุด ดีที่สุด เท่าที่ตนเอง มี

ทุกวันนี้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปตามยุคสมัย คนยุคใหม่ฝากของท้องไว้กับร้านค้า ตามตัวเมืองก็ไม่ค่อยมีโอกาสได้ตื่นเช้ามาทำกับข้าว เพราะผู้คนต่างเร่งรีบ หาก เกิดจิตศรัทธาอยากจะทำบุญตักบาตร ก็ซื้ออาหารสำเร็จรูป ที่มีขายจัดเป็นชุด สำหรับใส่บาตรโดยเฉพาะ เพราะสะดวกและ รวดเร็ว ประหยัดเวลา

การทำบุญแต่ละครั้ง ในปัจจุบันก็เป็นเรื่องใหญ่โต ต้องตระเตรียมอะไรต่อมิอะไรกันวุ่นวาย จะทำบุญเลี้ยงพระสัก ๕ รูป ๑๐ รูป ก็คิดแล้วคิดอีก นับประสาอะไรที่จะทำมากกว่านั้น ในต่างจังหวัด ทำบุญแต่ละครั้ง ชาวบ้านต้องขอหยิบยืมถ้วยชามวัด เพราะว่าแม่จะเอาของที่บ้านมาใช้จนหมดตู้ ก็ยังไม่พอ เพราะปริมาณ ชนิดอาหารก็มีมาก

โบราณในสมัยพุทธกาล ทานบดีมีจิตศรัทธาเลี้ยงพระเป็น ร้อยรูป พันรูป นั้นแสนจะง่ายดาย โดยที่พระท่านก็มีภาชนะ คือ บาตร เป็นบริวารประจำตัว นิมนต์พระมาก็รูปก็จัดเตรียมอาหารไว้ นำอาหารใส่บาตรให้เพียงพอต่อการชบฉันก็เท่านั้น ไม่ต้องวุ่นวายล้างถ้วยล้างชามกันมากมายอย่างปัจจุบัน

ตักบาตรสาธิต คือการทำให้ดู เพื่อให้รู้ว่า การให้ทาน ในสมัยโบราณ ทำกันอย่างไร ท่านอาจารย์พุทธทาสได้ฝากไว้เป็นมรดกธรรม อย่างนี้ว่า

"มรดกที่ ๒๑. การตักบาตรสาธิต แบบที่ทำกันอยู่ในสวนโมกข์ เป็นการศึกษ อยู่ในตัวว่าจะสามารถ เลี้ยงพระ จำนวนร้อยได้อย่างไร, สะดวกเท่าไร, ควบคุมกิเลสได้โดยวิธีไหน. ขอให้ช่วยกันรักษาพิธีกรรม แบบนี้ไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ เกื้อกูล แก่การพิทักษ์รักษาพุทธศาสนาไว้ โดยวิธี ประหยัด ไม่ยุ่งยากลำบาก และรักษาแบบฉบับโบราณ นับแต่สมัยพุทธกาล เป็นต้นมา.

สำหรับพิธีทำบุญตักบาตรสาธิต อย่างครั้งพุทธกาล จะกระทำโดยให้พระนั่งเป็นระเบียบ แล้วมอบบาตรให้เจ้าภาพตัก จัดอาหารใส่ แล้วจึงเอามาถวายพระที่นั่งอยู่ เมื่อฉันเสร็จจึงอนุโมทนา แต่เมื่อการจัดอาหารใส่บาตรเสร็จแล้วค่อยนำมาถวายพระ ต้องใช้คนขนของจำนวนมาก จึงได้เปลี่ยนมาเป็นให้วางบาตรหน้าพระแต่ละรูป โดยพระทุกองค์จะฉันด้วยมือ เพื่อเป็นการบูชาพระพุทธรูปเจ้า ซึ่งพิธีนี้เป็นการสาธิตให้เห็นว่าในสมัยพุทธกาลนั้นการเลี้ยงพระจำนวนมากสามารถทำได้อย่างไร"

รูปแบบการตักบาตรสาธิต สามารถช่วยลดความยึดมั่น ได้ในระดับหนึ่ง มีเรื่องข้าๆที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเวลามีกิจกรรม ทำบุญเทศกาลใหญ่ๆ ของวัด อาหารที่ญาติโยมเตรียมมาด้วยความตั้งใจก็อยากจะให้พระท่านได้ฉัน แม้เมื่อถวายท่านแล้วบางคนก็ยังไปยื่นกำกับ ให้พระตักในปริมาณที่ตนต้องการ หากพระท่านตักน้อยหรือไม่ได้ตัก บางคนก็ตำหนิว่าท่านไม่ฉลองศรัทธาโยมเลย อุตส่าห์ตื่นตีสี่ตีห้า ทำมาถวายนะ เพราะความที่ "ให้ไม่ขาด ถวายไม่หมด เลยยังเป็นของกู" อยู่มาก แม้กล่าวคำถวายแล้ว ยื่นถวายแล้ว ก็ยังเป็นของฉันอยู่

" การตักบาตรสาธิต แบบที่ทำกันอยู่ในสวนโมกข์ เป็นการศึกษ อยู่ในตัวว่าจะสามารถ เลี้ยงพระ จำนวนร้อยได้อย่างไร, สะดวกเท่าไร, ควบคุมกิเลสได้โดยวิธี ไท. "

ใส่บาตรแบบพุททกาล ก็จัดความยึดมั่นแบบนี้ได้ ทานที่โยมถวาย เมื่อตกลงในบาตรพระแล้ว คงจะเสียมายาทมาก ถ้ายังชะงักไปดูอาหารนั้น ว่าพระฉันหรือไม่ฉัน

ส่วนพระองค์นั้น เมื่ออาหารคาวหวานทุกชนิดรวมอยู่ในบาตร ก็คลายความยึดติดในรสชาติ ไม่มีอร่อย ไม่อร่อย เพราะทุกรสรวมเป็นหนึ่งเดียว ทุกครั้งที่ฉันก็ได้ปฏิบัติธรรมทุกครั้ง โอกาสชนะมารก็มีมากกว่าการฉันอาหารอย่างแยกภาชนะ การจัดการทั้งเรื่องเวลา อุปกรณณ์ เก็บกวาดล้างก็สะดวกง่าย

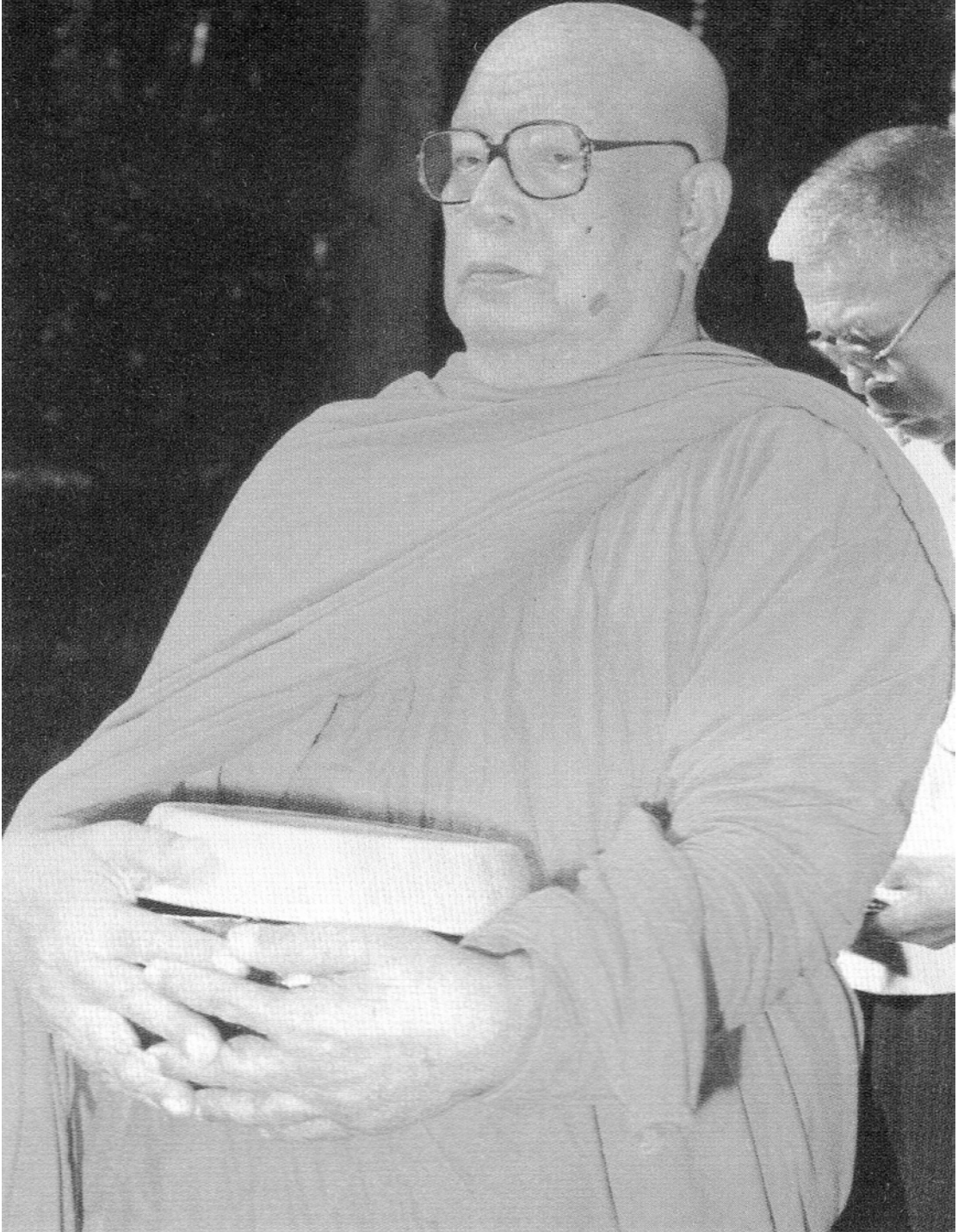
เห็นได้ชัดที่ วัดศรีทวี ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวัดที่นำกิจกรรมตามแนวทางของสวณโมกข์มาใช้ โดยใช้ชื่อว่า"ตักบาตรเตือนเกิด" เป็นกิจกรรมที่ริเริ่ม ร่วมมือกันกับสวณโมกข์กรุงเทพฯในโครงการวัดบันดาลใจ เป็นการตักบาตรทุกวันเสาร์ต้นเดือน ญาติโยมมาร่วมกิจกรรมกันหลักร้อย กิจกรรมรับศีล ฟังธรรม ตักบาตร ถวายทานให้คล้ายอย่างพุททกาล ในบรรยากาศได้ร่มไม้ สัมผัสธรรมชาติ

เรื่องอาหาร แค่จัดเตรียมถาดหลุมใส่อาหารแบ่งตามประเภท รณรงค์ให้ชาวบ้านนำอาหารใส่ใบตองบ้าง ใส่ภาชนะ ปิ่นโตบ้าง หม้อบ้าง งดเว้นถุงพลาสติกพลาสติก เพื่อปริมาณขยะ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในเกือบทุกพื้นที่

จัดแยกอาหารบนโต๊ะที่จัดไว้ ทานที่เตรียมมานั้นถวายไม่เจาะจงให้รูปหนึ่งรูปใด ใจกว้างๆ ยิ่งใหญ่แผ่ไปไม่มีประมาณ เป็น"สังฆทาน" ที่ถวายแก่สงฆ์ ที่น่าสนใจคือ เมื่อพระพิจารณาแค่พอเพียงแก่การขบฉันเพื่อยังอัตภาพให้เป็นไปเพียงช่วงเวลา ๑ มื้อ ส่วนที่เหลือก็สละให้ญาติโยมได้ทานกันต่อไป ความคิดที่ยึดว่า อาหารของเราก็ไม่ดี ไม่มีความเป็นของเราอีกต่อไป

ประเพณีเก่าๆที่ยาวนานเป็นพันปี มีดีแฝงไว้ ความง่าย ความงาม หัวใจที่แผ่กว้าง ในการให้ทาน ควรค่าต่อการก่อกอง ร่วมมือร่วมใจให้เกิดมี กลับมาอีกครั้ง มากขึ้นๆ เพื่อรักษาแก่นพระพุททศาสนาที่แฝงในพิธีที่งามง่ายเช่นนี้ อย่างที่ท่านอาจารย์พุทททาสได้เห็น ได้ริเริ่มทำให้ดูมานานนับเป็นสิบ ๆ ปี

ได้อาหารเพราะคุณของพระธรรม

ใบสมัครสมาชิกธรรมสาส์น “ชาวพุทธ” “เพื่อความเป็นชาวพุทธของทุกคน”

ข้อมูลผู้สมัครสมาชิก () สมัครสมาชิกใหม่ () ต่ออายุสมาชิก

ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....เพศ () ชาย () หญิง
ที่อยู่ในการจัดส่ง เลขที่.....หมู่.....ตำบล/ถนน.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....อีเมล์.....
โทรศัพท์๑.....โทรศัพท์๒.....

() เพื่อกัลยาณมิตร

โดยกรุณาส่งไปที่.....เลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

มีความประสงค์บอกรับเป็นสมาชิกธรรมสาส์น “ชาวพุทธ” ประเภท

() ๑ ปี () ๒ ปี () (ระบุ) ปี

(อัตราค่าบำรุง ปีละ ๑๕๐ บาท ต่างประเทศปีละ ๒๕๐ บาท)

โดยเริ่มตั้งแต่ฉบับ ปีที่...../ ฉบับที่ (ชาวพุทธจัดพิมพ์ ๔ เล่มต่อ ๑ ปี)

วิธีการชำระ

พร้อมกันนี้ได้ชำระเงินจำนวน.....โดย

() ธนาณัติ หรือเช็คไปรษณีย์ สั่งจ่าย บ.ท. มช. เชียงใหม่

() โอนเงินเข้าบัญชี น.ส.เพ็ญฉาย สิโรรส ธนาคารกรุงไทย สาขานนทบุรี

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 521-0-02148-3

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน พร้อมใบสมัครสมาชิกได้ตามช่องทางดังนี้

- น.ส.เพ็ญฉาย สิโรรส (ผู้จัดการธรรมสาส์น “ชาวพุทธ”)

วัดอู่ไม้จันทน์พุทธธรรม ถ.สุเทพ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

- โทรศัพท์ : 0-5332-8054, 0-537-8882

- อีเมล์ : chao_buddha@hotmail.com

“เป็นคติที่เราจะต้องรู้ทางพระพุทธศาสนา
ท่านไม่นิยมถามว่าเป็นอะไร แต่จะถามว่าจะทำอะไร”

สัมโมทนียกถา

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

วาระมุทิตาสักการะ ณ พระอุโบสถ

วัดญาณเวศกวัน

๕ ธันวาคม ๒๕๕๙

